

nepriklausoma lietuva

SENIAUSIAS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS KANADOJE

LE PLUS VIEUX JOURNAL LITUANIEN AU CANADA

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN CANADA

NR. 46 (1173), XXVIII METAI *** 1969 m. NOVEMBRE-NOVEMBER- LAPKRIČIO 12 d. *** LITUANIE INDEPENDANTE *** INDEPENDENT LITHUANIA *** Postage paid at Lachine, P. Q.

SAVAITINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

NERAMUMAI DĖL KALBŲ (STATYMŲ NESIBAIGIA)

Laikraštį spausdinant, įstatymas nr. 63 provincijos parlamento vis dar galutinai nepriimtas, o dėl įstatymo nr. 62, kuri provincinė vyriausybė paskelbė šią savaitę ir šiomis dienomis svarstys parlamente, pasigirsta vis daugiau nepatenkintų balsų.

Kalbinių įstatymu nr. 63 labiausiai nepatenkinti prancūzai separatistai ir jiems simpatizuoją, kurių daugumą sudaro įvairaus amžiaus jaunuoliai, gi įstatymo nr. 62 projektą atšaukia pasitiko angliškai kalbančioji mažuma, nes jos nuomone naujasai Montrealio miesto suksirstymas į vienuoliką mokyklinių komisijų esąs nerealias, ir nukreiptas prieš visas neprancūziškai kalbančias mažumas. Donald Peacock, Montrealio mokytojų sąjungos (angliškosios) pirmininkas, taip reagavo: "Tiktai kvailiojimų bei nesusi-graibymų genijus galėjo tokį planą pasiūlyti šiuo metu". Savo laiku Montrealio miesto mokyklininei reorganizacijai planą buvo sudariusi Parent komisija. Jos planą palaikė visi nuosaikūs pedagogai. Bet šiandien, atrodo, tą planą dabartinė provincijos vyriausybė ima kaitalioti ir, tokiu būdu, nebeįtinka nei karšties vienakalbiškumo propagotojams, nei šalčiaugalvojančioms nuosaikiems.

Pažymėtina, kad šiuo metu Quebeco provincijos mokyklose yra tokia maišėtis, jog ir arčiau vyriausybės esantys asmenys nežino kas, kur ir kaip daroma. Kaltės dėl to reikia labiausiai ieškoti dabartinės provincinės vyriausybės neryžtingume ir nesugebėjime apsispręsti kuriu keliu ir kaip eiti.

Demonstracijos Montrealyje tapo kasdieniu reiškiniu. Jose dalyvauja net vaikai 9-14 metų amžiaus, kurie ne tikai nieko nežino apie demonstracijų tikslą, bet, tėvų neprižiūrimi, ima naikinti svetimą turą ir užgaulioti bei fiziniai atakuoti visai niekuo nedėtus asmenis. Visa eilė prancūziškų mokyklų vadovybių arba nedraudė arba žiūrėjo pro pirštus, kai jų mokiniai paliko klases ir dalyvavo demonstracijose. Daugelis mokytojų mokinius viešai agitavo dalyvauti tuose išsišokimuose. Iš šalies stebinčiam susidaro įspūdis, kad kaip ir prancūzai kanadiečiai prarado nuovoką ko jie siekia ir kur eina. Taip, sakysim, lapkričio 7 vakare susirinkusi kelių tūkstančių Université de Quebec studentų minia apmėtė policininkus Molotovo bombomis ir pagaliais, daužė langus ir kelias valandas rėkė, kad reikia nuversti fašistų valdžią, kuri norinti teisti du

teroristus. Kairiųjų ir komunistinių elementų įtaka tuose apsiireiškimuose yra akivaizdi. Le Devoir dienraščio komentatorius Claude Ryan, atkaklus gynėjas prancūzų teisių, savo straipsnyje panašaus pobūdžio demonstracijas išsitarė, kad tai esą gėdingas puslapis prancūzų kanadiečių gyvenime, o pačios demonstracijos tesančios demokratijos karikatūra.

Vaikai demonstruoja Montrealyje

OTTAWA PASKELBĖ DRUNGNA MOKESČIŲ REFORMA

Ilgai laukta ir apkalbėta mokesčių reforma buvo pagaliau paskelbta Ottawoje finansų ministerio Benson. Taip vadina moji baltoji knyga rekomenduojama neimti jokių mokesčių iš apie 750 000 mažai uždirbančių kanadiečių ir sumažinti mokesčius kitiems 3 000 000, uždirbantiems mažiau kaip devynis tūkstančius dolerių per metus. Kad išbalansuoti valstybines pajamas vyriausybė betgi pakels mokesčius visiems, kurie uždirba daugiau nei \$ 9 000 per metus. Taip pat, pirmą kartą Kanados istorijoje, kapitalo pajamos (capital gains) bus inkorporuotos į individualines pajamas ir už jas reikės mokėti mokesčius. Capital gains - tai uždarbiai biržoje, sklypų spekuliacijoje ir t. t. Iš viso, atrodo, kad ir ši mokesčių reforma de ja, palies labiausiai vidutinių uždarbių asmenis, o stambieji finansininkai bei pramonininkai turės pakankamai skylių išlikti. Ta prasme, Trudeau vyriausybės mokesčių reforma nusivilta. Mokesčių reformos visi tikėjosi daug pagrindinės nės ir tikrai esminio pakeitimo viso apmokestinimo koncepcijoj. Bet ir čia Trudeau vyriausybė, kaip ankstyvesniais atvejais, bijojo žengti drąsiai pirmyn, pasitenkindama trim žingsniais pirmyn ir dviem atgal.

JOEY SMALLWOOD VĖL LAIMI

Spragusis Newfoundlando premjeras Smallwood neseniai įvykusiame tos provincijos liberalų partijos suvažiavime vėl išrinktos partijos vadu. Prieš jo labai jau autokratiškai tvarkomą provincinę politiką ima šiaušti daugelis jaunesnių liberalų, bet suvažiavime jų kandidatas William Carson surinko vos 440 balsų (Smallwood tuo tarpul 070). Taigi bent ketveris metus provincija bus vadovaujama to paties asmens, kuris 1949 m. Newfoundlandą įjungė į Kanados valstybę. Smallwood šiuo metu yra sulaukęs 68 metų amžiaus.

AUSTRALIJA SUKA KAIREN ?

Praeję rinkimai į Australijos 125 vietų parlamentą rodo gana aiškų posūkį kairėn. Valdantieji liberalų partija prarado apie 30 vietų ir naujame parlamente teturės apie 6-7 balsų daugumą. Darbiečiai labai stipriai pasisakė prieš australų dalinių dalyvavimą Vietnamo kare, prieš JAV-es ir bendrai prieš vakarietišką politiką. Pralaimėjimas įvykęs, žinovų nuomone, dėlėi vis didėjančio liberalų vado John Gorton nepopuliarumo, kuris australus ima erzinti savo autokratiška laikysena ir visuomenininkui nepriderančiais asmeniškais išsišokimais.

NASSER KVIEČIA ARABUS Į ŠVENTĄJĮ KARA

Visų arabų kraštų vadai vėl susirenka naujon konferencijon kuri svarstys Libano nesutarimus su Al-Fatah partizanais ir bandys, dar kartą, apvienyti visus arabų kraštus šventam karui prieš Izraelį. Prieš kelias dienas pasakytų kalbų Nasser ypatingai karštai, net isteriškai, šaukė, kad arabai, esą paversią Artimuosius Rytus kraują ir ugnies jūra, kol Izraelis bus ištrintas nuo žemėlapiu. Izraelio užsienių reikalų ministeris į šią kruviną retoriką atsakė, kad tokios kalbos tiktai dar kartą patvirtinančios seniai žinomą faktą apie Nasser-jis esąs vienas neatlaidžiausių karo kursytojų arabų valstybininkų tarpe.

Veida užsidenpės arabų partizanas Tripolyje

The Montreal Star simpoziumo dalyviai: (iš kairės) A. Barqueiro, J. Vegh, ponja Barqueiro, N. Ciammara, J. Gally, Cunha-Viana, simpoziumo sekretorė, STAR kultūrinio skyriaus redaktorius Jean-Pierre Fournier, jo pavaduotojas John Richmond, J. Lahoud ir H. Nagys. Nuotraukoj nesimato C. Christodoulidis. Nuotrauka daryta Star'o fotoreporterio.

THE MONTREAL STAR ŽENGĖ REIKŠMINGA PIRMA ŽINGSNĮ

Vienas autoritetingiausiųjų Kanados dienraščių "The Montreal Star" pereitą šeštadienį (XI.1) sukvietė visų mažumų laikraščių, leidžiamų Montrealyje, redaktorių simpoziumą. iniciatyvos ėmėsi STAR kultūrinio priedo redaktorių Jean-Pierre Fournier ir jo pavaduotojas John Richmond. Simpoziume dalyvavo: Armando Barqueiro, "Portugalijos Balso" redaktorių; Christian Christodoulidis, atstovavęs "Graikų laiškanėsiu" redaktorių ir prov. vyriausybę; Nick Ciammara, "Il Cittadino Canadese" redaktorių; Joseph Gally, "Kanader Adler" (The Jewish Eagle) redaktorių; Cunha-Viana, "Luso-Canadiano" redaktorių; Joseph Lahoud, "Canadian Middle-East Journal" redaktorių; James Vegh, "Hungarian Herald" redaktorių ir Henrikus Nagys, "Nepriklausomos Lietuvos" redaktorių. Simpoziumą moderavo J. P. Fournier ir J. Richmond. Visi pasisakymai buvo sekretorės įrašyti magnetofoninė juoston.

Simpoziumo metu dalyvavusieji atsakė į dešimt klausimų. Kiek ir kaip mažumų laikraščiai padeda ir prisideda kurti Kanados dabartinį gyvenimą ir charakterį. Pačioj pradžioj organizatorių buvo padaryta prielaida, kad Kanada nesistengia tapti katilu, tirpinančiu mažumas, bet greičiau kuria mozaikinę bendruomenę. Kanada siekianti ne totalaus ištirpimo (asimiliacijos), bet įsiderinimo (integracijos). Kiek skirtingi buvo tų redaktorių pasisakymai, kurie daugumoje atstovavo imigrantus, nes J. Vegh teisingai nurodė, kad egzilai turi ir kitokių siekių ir kitokią intergracijos sampratą. Visi tačiau sutarė, kad šiandieniam Quebecui, mažumos turi ieškoti savitarpio komunikacijos ir, reikalingai esant, tarti savo žodį. Pasi-

tarimo pabaigoje, atsisveikinant J. P. Fournier taikliai pastebėjo, jog ir STAR šiandien tęsąs "dekanas" (dean) mažumų laikraščių Montrealyje.

Simpoziumo eigoje buvo pakartotinai visų redaktorių nusiskysta, kad iki šiol provincinė vyriausybė mažumų laikraščiais iš viso nesidomėjusi. Ne daug dėmesio buvę skirta jiems ir iš angliškiosios bei prancūziškosios spaudos pusės. Atsakant į klausimą, ar mažumų laikraščiai daug au linksta į angliškąjį ar prancūziškąjį sektorių šioj provincijoj, beveik vieningai buvo pasisakyta už apjungtos ir vieningos Kanados rėmimą, nes šovinistinės kai kurių prancūzų tendencijos naujesiems ateiviams nieko pozityvaus neatnešiančios. Meilė per jėgą nesanti įmanoma.

Visų simpoziumo dalyvių buvo pageidauta, kad panašūs simpoziumai būtų tęsimi. Buvo padėkota STAR už šią neeilinę iniciatyvą. STAR kultūrinio skyriaus redaktoriai iš savo pusės pažadėjo ateityje pranešinėti apie kitų tautybių kultūrinius atsiekimus ir parengimus, kad visa Montrealio visuomenė giliau ir plačiau pažintų visus šio miesto kultūrinius aspektus. Simpoziumas tęsėsi apie tris su puse valandas.

APOLLO 12 RUOŠIASI KELIONĖN Į MĖNULĮ

Kiti trys amerikiečiai astronautai (Charles Conrad, Richard

Gordon ir Alan L. Bean) su erdvėlaiviu Apollo XII š. m. lapkričio mėn. 14 dieną pakils kelionėn į mėnulį. Jie bus antrieji ir, ekspertų nuomone, kaikiuriais atžvilgiais jų misija gali būti komplikutesnė negu pirmoji, kurią atliko Armstrong ir Aldrin, pirmieji žmonės žengę žingsnius ant mėnulio. Conrad ir Bean bandys nutūpti apie pusę mylios nuo tos vietos, kur ilsisi robotas erdvėlaivis Surveyor, nušautas ant mėnulio paviršiaus 1967 metų balandžio mėnesį. Apollo XII misija truks 10 dienų, keturias valandas ir 40 minučių, taigi apie dvi dienas ilgiau negu Apollo XI. Conrad ir Bean išbus mėnulyje 31 ir pusę valandos, taigi, dešimt valandų ilgiau negu jų pirmtakai. Jie atliks du pasivaikščiojimus mėnulio paviršiumi (mėgindami nusileisti į kraterius), kurie truks 3 su puse valandos kiekvienas.

JOHN LINDSAY IR CARL STOKES LIEKA BURMISTRAS

New Yorko burmistras John Lindsay, kuris šiuose rinkimuose kandidatavo kaip nepriklausomas respublikonas ir mažytės liberalų partijos atstovas, lengvai laimėjo burmistro kėdę, nugalėdamas demokratų kandidatą Mario Procaccino. Clevelande gi, negras burmistras Carl B. Stokes laimėjo pakartotinai burmistrystę vos 3 500 balsų persvara.

Burmistras Lindsay su abiem savo varžovais: Procaccino ir Marchi.

BŪKIME SĄMONINGI.

VLIK'o pirmininkas dr. K.J. Valiūnas

Bostone ir Čikagoje vyksta pasirošimai viešiesiems koncertams, kuriuos išpildys solistai iš okupuotos Lietuvos.

Tuo reikalu VLKAS turi pareigą atkreipti visuomenės, kuriai rūpi Lietuvos laisvės reikalai, dėmesį į keletą aplinkybių, kurios pirmu žvilgsniu gali būti kai kam neryškios.

Abejonės negali būti, kad pirminė šių koncertų iniciatyva ateina iš Lietuvos okupanto. Pagrindinis ju su šiais koncertais siejamas tikslas yra ne lietuviškos kultūros puoselėjimas, bet politinė klasta, nes pirmuoju atveju nebūtų suprantamas juo dvidešimt su viršum metų vykdomas žiaurus lietuvių tautos genocidas.

Sovietinių pareigūnų tikslas lietuvių išeivijos atžvilgiu aiškus: ją suskaldyti ir sunaikinti kaip veiksmingą Lietuvos

laisvės šauklį, sutaikyti išeiviją su esama Lietuvoje okupacine padėtimi, kad pagaliau okupantas galėtų skelbti pasauliui, jog lietuviai esame patenkinti, jog Lietuvos užgrobimo nepripažinimas be pagrindo.

Lietuvos priešai, siekdami paslėpti savo politinius tikslus, sąmoningai kreipia lietuvių dėmesį į kultūrinę pusę. Dėl to jie barsto mums lietuvių tautosakos ir kultūros trupučius. Mes žinome, kad Lietuvos menininkais bei operos solistais galėtų didžiuotis bet kas. Suprantamas mums ir Lietuvos menininkų noras pamatyti Vakarų pasaulį. Kiekvienas lietuvis asmeniškai mums būtų mielas svečias. Tačiau, už meno trupinius, nors jie mums ir labai brangūs, negalime ir neturime teisės pamiršti ar išsižadėti Lietuvos laisvės idėjos.

Šitokių viešų koncertų rengėjai gali nesąmoningai virsti klastingos okupanto veiklos talkininkais.

Tokio pavojaus reikia vengti, juo labiau, kad ne vien tik vieši koncertai lemia meno kūrybą ir tautinės sąmonės išlaikymą. Kiekvieno lietuvių individualios pastangos yra tautos kultūros ir žmonių gerovės laidas.

Šia proga kviečiame laisvojo pasaulio lietuvius ieškoti asmeninių ryšių ir juos stiprinti su pavergtais lietuviais.

**VYRIAUSIAS LIETUVOS
IŠLAISVINIMO KOMITETAS**
New Yorkas, 1969 spalio 27 d.

*** *** ***

IR GERAI, IR BLOGAI... (laiškai mums)

Šiuose laiškuose išreiškiamos mintys nebūtinai atstovauja redakcijos pažiūras ar nuomonę. Laiškai gali būti trumpiniai. Anoniminiai pasisakymai nebus spausdinami.
Red.

KAŽKAS NEAIŠKAUS?...

Montrealio lietuvių kolonija niekuomet nebuvo eislis visuomeninius parengimus. Be maž tie patys veidai būdavo matomi, nežūrint kokiame parengime ir kas ruošėjai. Išimtis rasdavosi NL tradiciniuose spaudos baliuose, kuriuos ateidavo ir tie, kurių kituose nesimatydavo.

Laikas daro savo ir paskutiniuoju metu dar mažiau pradėjo atsilankyti, kad net lietuviškų mokyklų ir dar 20 metų suakties paminėjimą vos keletą stalų užpildė senimas. Džiugu, kad buvo jaunimo, kurio dalis buvo "Gintaro" ansamblio t.y. - programos iš-

pildytojai. Kodėl senimą nedomina šis lietuviškųjų mokyklų židyns, ir net tuos, kurių vaikais esti tos pačios mokyklos mokiniai? Tai yra kas nors neaiškus?...

Klausimodalinis atsakymas jau pradeda ryškėti; spėjama, kad šio parengimo geresniam pasisėkimui nepakankamas buvo Tėvų komiteto ryšis su visuomene ir netgi su mokinių tėvais. Daugelis tėvų samprotauja, kad metams nustatytą sumą sumokėjus už mokyklą leidžiamas vaikus, tai yra viskas, kas tėvams būtina. Be to, yra atsiradęs ir kitas negeistinas reiškinys, tai, kad montrealiečiai lietuviai apsiribo-

KANADOS LIETUVIŲ FONDAS

Nauji nariai ir įnašai:
344. Čepaitis Bronius \$100
345. Dragunevičius P. \$100
346. Mačys Andrius \$100

Papildė įnašus:
13. Kantvydas A. iki \$800
19. Tumosa Jonas " \$600
257. Prišas J. inž. " \$200

Įmokėjo įnašo s-ton:
Aušrotė Jurgis \$20
Čepaitis Apol. \$10
J.D. \$10

jo "savose grupelėse". Nežiūrint kokių pasivadavinimų organizacija ar draugija būtų, bet nariai lankosi tik pas "savus". Ir šis apsiribojimas jau pradeda iššaukti vieni kitiems boikoto reiškinį. Gaila, kai per tai nukenčia ar nukentėti gali pagrindiniai lietuviybės židiniai.

A. Gužutis.
MONTREALIS.

APDRAUDOJE SENSACIJŲ NĖRA

Yra tik paprastai, kasdieniniai gyvenimo faktai. Bet jie turi pagrindinę reikšmę mūsų gyvenime.

Be abejo, būsime matę ne vienoje vietoje į padangę kylant gaisro dūmus - nors norėtųsi tikėti, kad savasis namas, ar inventorių, tikrai nedegs.

Būsime patys matę didelę automobilio nelaimę ir joje užmuštų. Ir gal tik tada į galvą atėjo klausimas: - o kokią gi - apdraudą ištikrųjų aš turiu?

Žinote kaimyną, kurį vagys apkraustė - o atrodė ir ką gi čia dabar galėtų vogti?

Kažkuriams savininkui keliama byla \$50,000 sumai, nes nuomininko laikas iš trečio aukšto iškrito, o daug kas tvirtino, kad blogiausiu atveju, kas gali name atsistoti, tai tik ranka ar koją nulūžti, paslydus ant leduotų laiptų.

Palydėjome ne vieną jauną dar, į amžinybę. Likusiai šeimai sunku su pinigais ir gyvybės apdrauda būtų buvusi pravarti, bet va, vis atrodė, kad mirs kas nors kitas - senkančioje, - ar penktoje gatvėje.

Reikalas apsidrausti yra kasdieninis ir toks paprastas ir būtinas, taip kaip kasdieninė duona.

Reikalas pilnai apsidrausti yra svarbus: nuo to mūsų visas gyvenimas gali priklausyti.

Reikalas tinkamai, tiksliai apdraudą suplanuoti, kad būtiniausi atvejai būtų apdrausti ir pakankamai - yra lygu patiemis mūsų rimčiausiems planavimams gyvenime.

Jūsų pasirinktas savistovus apdraudos agentas yra konkretus atsakymas į paminėtus klausimus.

Ši agentūra per eilę metų kėlė viešumon apdraudos problemas ir džiaugiasi didėjančiu besidominčių lietuvių skaičiumi.

Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti ir nieko nekainuoja.

Su pagarba,
P. Adamonis
Chartered Insurance Broker

Dragunevičius P. - savanoris kūrėjas, Vyties Kryžiaus kar., davė įnašą tragiškai žuvusios žmonos atminimui. Gyv. Londone.

Mačys A. 83 metų amžiaus teisininkas, /dabar ligonis/ gyv. prie Londono. Įnašą davė jo žmona Grasilda. Gyv. Londone.

J. Aušrotė - Londono Apyl. Pirm., visi kiti aukotojai torontiškiai.

Š.m. spalio 25 d. Fondo Tarbyba patvirtino Komisijos pasiūlytą pelno paskirstymą kaip seka:

KLB Švietimo Komisijai \$250 Maironio Šeštad. Mokyk. 300 Hamiltono Šeštad. mokyklai, Toronto Lituanistiniam seminariui, Sporto Klub. Vytis, Ateitininkų Stovyklai ir Skautų Vietininkijai po \$150, viso \$750.

Šeštad. Mokykloms Montrealyje, Ottavoj, Londone ir Baltijos stovyklai Montrealyje po \$100, viso \$400.

Šeštad. mokykloms: Winnipeg, Sudbury, Delhi, St. Catharines, Vaikų darželiui Toronte, Sporto Klub. Aušra, Fort William liet. sodui, Studentų Sąjungai ir laikraščiams Tėv. Žib. ir Neprikl. Lietuva po \$50, viso \$500.

Iš viso paskirta \$2200. Kitiems metams kovo mėn. Fondas galės jau daug didesnę sumą liet. mokykloms ir organizacijoms paskirti, nes šiais metais gauti didesni procentai /6 3/4/ už kapitalą, o po naujų metų lietuvių bankeliai mokės. 8%.

Visas Fondo kapitalas yra perkeltas į terminuotus indėlius. Be to, tikimės, kad geras širdžiai Kanados lietuviai nepagailės šimtinės, įstos į Fondonarius ir tuom padidins kapitalą. Šiuo metu Fonde yra \$54,500 įnašų ir \$2,400 procentų.

Įnašus ir aukas prašome siųsti Fondo išdalininkui P. Leliui, 325 Seaton St., Toronto 2, Ont. arba įmokėti lietuvių bankeliuose Toronte, Montrealyje ir Hamiltone.

P. Lelis
Vajaus Ved.

PERSIORGANIZAVO KANADOS LIETUVIAI KATALIKAI

Lapkričio 1 ir 2 dienomis Toronte, Prisikėlimo parapijos patalpose, įvyko Kanados lietuvių katalikų atstovų suvažiavimas. Jame dalyvavo 81 mandatuotas atstovas ir eilė svečių, kurių tarpe J.E. vysk. Vincentas Brizgys, Pasaulio Liet. Katalikų Centro Org. k-to pirm. K. Kleva, prof. kun. St. Yla, KLB Krašto v-bos pirm. dr. S. Čepas ir eilė kitų.

Suvažiavime priimtas statutas, įsteigtas Kanados Lietuvių Katalikų Centras ir išrinkta to Centro v-ba iš 15-kos asmenų.

Į valdybą įėjo: prel. dr. J. Tadauskas "e officio" būdu, kaip Kunigų Vienybės pirmininkas, kun. P. Ažubalis, Tėvas Placidus Barius, OFM.,

Padėka

Nuoširdžiai dėkojame visiems aukojusiems šv. Mišioms, gėles, aplankiusiems ir palydėjusiems mūsų mamytę **ONĄ PLEČKAITIENĘ** į Amžinojo poilsio vietą.

Įpatingai dėkojame p.p. Drešeriams, Augaičiams, Lukauskams ir Keršiams tiek daug pagalbėjusiems laidotuvių metu. Taip pat dėkojame už užuojautas.

Barisų šeima.

Kanados Lietuvių Diena

PENKIOLIKOTOSIOS KANADOS LIETUVIŲ DIENOS

Įvykusios 1969 m. rugpjūčio mėn. 29 - 31 dienomis Hamiltone

A PYSKAITA

Pajamos:

Už įėjimo bilietus į Susipažinimo vakarą.....\$2,257.00
Už įėjimo bilietus į Koncertą..... 2,298.00
Pelnas iš Susipažinimo vakaro loterijų..... 413.19
Už Koncerto programas..... 52.41
Priedas už amerikoniškus pinigus..... 11.90
Viso pajamų..... \$5,032.50

Išlaidos:

Koncerto programos išpildytojams..... \$1,474.90
Salių nuoma..... 753.00
Vakarienė, dovanos ir svečių pavaišinimas... 308.46
Reklama..... 292.91
Jaunimo suvažiavimo įvairios išlaidos..... 232.15
Susipažinimo vakaro orkestras..... 240.00
Meno parodos..... 95.45
Šaudymo varžybos nuostolis..... 19.15
Įvairios kitos smulkios išlaidos..... 298.00
Viso išlaidų..... \$3,744.02
Grynas pelnas..... 1,288.48
\$5,032.50

Gryno pelno gauta: vienas tūkstantis du šimtai aštuoniasdešimt aštuoni doleriai ir 48 centai.

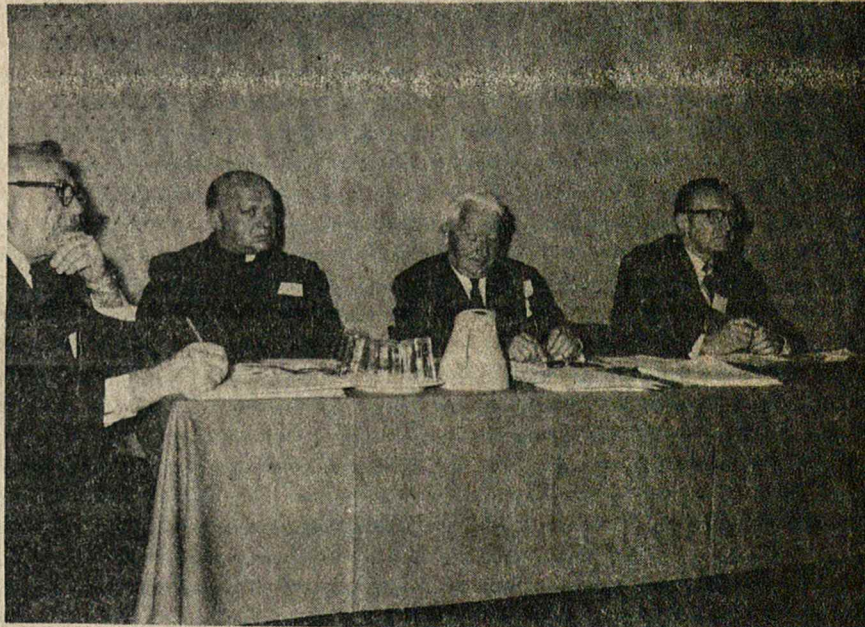
Gautas pelnas po lygiai paskirstytas tarp Hamiltono apylinkės ir Krašto valdybos.

Nuoširdžiai dėkojame visiems už dalyvavimą Lietuvių Dienoje ir prisidėjimą prie jos pasisėkimo.

A. Juozapavičius
Pirmininkas

K. Žukauskas
Išdalininkas

1969 m. spalio 17 d.

Kanados liet. katalikų suvažiavimo Toronte darbo prezidiumas: (iš kairės) V. Sonda, prel. dr. J. Tadauskas, J. Matulionis ir dr. J. Sungaila. Nuotrauka kun. Simanavičiaus.

kun. dr. F. Juzevičius, kaip parapijų klebonai ir kun. dr. Pr. Gaida, taip pat - vienuolė seselė Ignė/Marijošūtė/. Iš pasauliečių tarpo v-bon įėjo: V. Kolyčius, A. Kuolienė, dr. P. Lukoševičius, dr. M. Povilaitis, A. Ramanauskienė, Č. Senkevičius, dr. J. Sungaila, K. Manglicas ir J. Pleinys.

Suvažiavimo darbo prezidiume buvo: Prel. dr. J. Tadauskas, J. Matulionis ir dr. J. Sungaila, kurie pirmininkavo pasisėkimams ir sekretoriavė V. Sonda.

Mandatų k-ją sudarė Mastys, Manglicas ir Vaičieliūnas, rezoliucijų - dr. P. Lukoševičius, kun. dr. Pr. Gaida ir dr. M. Povilaitis.

Suvažiavime plačius pranešimus padarė Kanados Liet. Katalikų Centro Org. k-to pirm. J. Matulionis, svečias iš JAV-bių ir keletoj atvejų kalbėjo Vysk. V. Brizgys.

Paskaita tema: "Katalikiškoji veikla į naują kelią" skaitė prof. kun. St. Yla. Po pranešimų ir po paskaitos būta karštesnių ir šaltesnių diskusijų, inėsta daug gražių sumanymų ir pasiruosta pradėti naują - perorganizuotą lietuvių katalikų gyvenimą plačioje Kanadoje.

Kun. dr. J. Gutauskas padarė pranešimą apie leidimą knygų serijos, pavadintos "Krikščionis gyvenime". Naująją Centro v-bą prašė ši didelė ir kilnų darbą paremti morališkai, o

atstovus - prenumeruojant ir perkant serijoje išleisimas knygas.

Naujojo Kanados Lietuvių Centro tikslai, kaip jie statyti nusakyti, yra tokie: 1/ Apjungti Kanados lietuvių katalikus, 2/ Skatinti visokeriopą katalikišką veiklą ir jai vadovauti, 3/ Ugdyti religinį ir tautinį susipratimą bei atsparumą ir 4/ Atstovauti Kanados lietuvių katalikus.

Suvažiavimas baigtas Tautos himnu ir atstovų bei svečių bendra vakariene. Rytojaus dieną /lapkr. 2/ 11:15 val. Prisikėlimo bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos suvažiavimo intencija. Šv. Mišias aukėjo ir pamokslą pasakė vysk. V. Brizgys.

Pranys Alšėnas.

LIETUVI DARBININKAI!

Jei Tamsta dirbi metalo ar medžio dirbinių fabrike, tai Tamstos gaminiai yra ne kas kita, kaip geometrinės figūros. Toki darba žyniai pagalvina geometrijos žinojimas. Na, žinodamas geometrijos, Tamsta niekuomet nebūsi nei meistras, nei formantas. Tai kodėl nesusipažinti su geometrija? Mokytis niekuomet nevelu.

Per šešias pamokas (raštu) Tamstai suteiksiu geometrinę žinias, kurios praktiška: Tamstai reikalingos, nurodindamas Tamstos aksiomomis ir teoremais.

Vieno pamoka 2 dol. 50 centų, tai gi už 15 dolerių Tamsta įsigys žinojimą, kurį mokiniai mokyklose, paprastai įsigyja per dvejus metus.

S. Kiaušėnas
38, Prospect Hill,
Swindon, Wilts,
England.

Julius Jonas Bielskis

Julius Jonas Bielskis gimė 1891 m. sausio 6 d. Tiltuvėnuose, Raseinių apskr., Lietuvoje. Amerikon atvyko baigęs pradžios mokyklą ir tik pradėjęs gimnaziją. 1908 m. ir toliau tęsė mokslą. 1915 m. baigė Blumer Naturopathic College, Hartforde, Conn., su N. D. laipsniu. 1917-19 m. George Washington un. klausė bendrosios ir tarptautinės teisės paskaitų. Vėliau New Yorko universitete studijavo ekonomiką ir finansus, o Georgetowne unte konsularinę tarnybą ir tarptautinius santykius. 1932 m. baigė teisę American University Kalifornijoje, gaudamas L. L. B. laipsnį.

Nuo pat atvykimo į Ameriką J. Bielskis įsitraukė į visuomeninę liet. veiklą. — dirbo Lietuvos Vyčių organizacijoje, 1916 m. buvo Amerikos Lietuvių Tarybos įgaliotiniu Lietuvoje ir dalyvavo Pavergtų Tautų kongrese Lozanoje, lankė kolonijas ir rinko aukas nukentėjusiems nuo karo Lietuvoje.

Gen. kons. Dr. Bielskis su žmona ir J. Kajeckas, Lietuvos Atstovas Washington, Los Angeles mieste surengtam diplomatų priėmimo.

TARP SALTŲIU SAPNU IR ŽIAURIOS REALYBĖS

(Nepripažinimo dėsnius svarstant)

Al. Gimantas

Nagrinėjant lietuviškosios politikos išvystoje reikalus, bene pačiu pagrindiniu klausimu statomas būtinas reikalas išlaikyti pasaulio opinijoje Lietuvos okupacijos nepripažinimo faktą. Aišku, tai yra labai svarbus faktas, kurio laikantis ir su juo susilijusius principus vykdant, visada žiūrime, kad nebūtų, pažeista jo esmė. Be to, budriai budime, kad likusioje pasaulio dalyje tas nepripažinimas ir toliau būtų išlaikomas. Žinoma, čia didžiausia dalimi lemia, ne tiek mūsų pačių įsitikinimai, kiek įvairių valstybių politikos mastai.

Bet, nelaimei, ištisos valstybės, kitos ir labai iškilmingais pareiškimais pabrėžiančios tą nepripažinimo faktą, tuoj pat elgiasi taip, lyg pas juos nebūtų žinoma, ką daro dešinioji ir kairioji ranka.

Ar tai paimsime Jungtines Valstybes, Kanadą, Britaniją, Vak. Vokietiją ar kitas, matome, kad sovietai, jei tik randa reikalą ir tikslą, ramiausiai ir be jokių protestų į savąsias delegacijas įjungia Pabaltijo tautų atstovus, savuosius statybinus, kurie čia priimami lygia pagarbia ir vaišingumu. Tiesa, tokie amerikiečiai, sakoma, dar bando būti budrūs, nekreipdami dėmesio į sovietų rašomus savo delegatams titulus, bet tas esmės nei kiek nekeičia. Nekeičia, nes sovietiniai Pabaltijo tautų delegatai, tegu ir sovietinės delegacijos sudėty, vaizduoja, kad jie

atstovauja Estijai, Latvijai ir Lietuvai.

Pačiam teko matyti pakvietimo tekstą, kurį į savo ruošiamą priėmimą išsiuntinėjo prieš keletą metų Jungtinėse Tautose viešėjusi p. Piliušenko. Ten aiškiai, anglų kalba buvo parašyta, kad ji yra Lietuvos užsienio reikalų ministro ir ministerio pirmininko pavaduotoja. Ir ką mes šia galėjome padaryti, ką pakeisti? Tie užsieniečiai svečiai, kurie lankėsi tame priėmime, ar tai būtų diplomatai ar spaudos atstovai, jei jau priėmė pakvietimą, aišku, svečiavosi galvodami ir tostus keldami, kad esą užsienio reikalų ministerės globoje.

O, kiek atvyksta įvairių kitų sovietinių emisarų, laisvai, netrukdomai, niekam nevaržant, niekam neprotuojant, atitinkamoms įstaigoms išduodant įvažiavimo vizas ir tiek. Arba, mes sakome, teigiame ir kasdien sau kartojame apie tą nepripažinimą, bet jei atsikleisime bet kurio krašto geografijos vadovėliui, jei žvilgtelėsime į bet kurio krašto išleistus pasaulio, Europos ar sovietijos žemėlapius, visur pamatysime, kad Pabaltijo valstybės tėra laikomos tik visos sovietinės imperijos dalimi. Geresniu atveju, tiesa, kai kada ir kaip, nežymioje vietoje rasime smulkiais raidėmis pažymėjimą, kad JAV nepripažįsta sovietinės Pabaltijo respublikų aneksijos. Ir tik tiek! Vis

LIETUVIAI VOKIETIJOJE

Lietuvių Šalpos Draugija

LABDARA

Apie "Lietuvių Šalpos Draugiją "Labdara" buvo skelbta spaudoje, bet dar ateina užklausimų ir prašymų paaiškinti: 1) draugijos tikslus, 2) draugijos reikalingumą ir 3) draugijos veikimo galimybes.

1. Draugijos tikslas nusakytas jos įstatuose, būtent "teikti paramą vargan patekusiems Federalinėje Vokietijoje gyvenantiems tautiečiams, ypač besimokančiam liet. jaunimui". Tikslui siekti priemonės: a) šelpiti vargingus tautiečius ir b) išlaikyti senių ir jaunimo prieglaudas, jaunimo atostogų stovyklas bei jose esančius neturtingus lietuvius, teikti paramą ir stipendijas besimokančiam lietuvių jaunimui. Lėšos sudaromos iš narių mokesčių, dovanų, aukų, rinkliavų krašte ir užsieniuose, taip pat iš parengimų pelno.

Šiuo metu ligonius ir senelius šelpia BALFas ir Lietuvos Raudonasis Kryžius ir "Labdaros" draugija rūpinasi daugiau moraline globa, o aktyviai Draugija remia lietuvių studentiją bei moksleiviją ir rūpinasi, kad didesnis skaičius lietuvių jaunimo baigtų aukštuosius mokslus. Akademikų mums labai trūksta. Mes negalime tinkamai pasireikšti ir užimti aukštesnių visuomenės pozicijų, kurios mums, pagal mūsų gabumus priklauso.

2. Draugijos reikalingumą tenka išsamiau paaiškinti.

Mūsų atsilikimas, lyginant su

daugiau pasaulinių mokslinių ir akademinų institucijų, bibliotekų pradeda palaikyti vis dažnėjančius ryšius su Pabaltijo kraštų panašiomis įstaigomis. Po truputį, jau nukeliama į vieną ar kitą pusę mokslo, meno, kultūros pasaulio asmenybės, po truputį keičiamasi studentais ir t.t. Visa tai vyksta visos sovietijos rėmuose, bet, kiekvienam atveju, jei tik sovietai randa naudingą, visada įkiša ir pabaltiečius. Ir ne šio rašinio tikslas gvildinti ar tai geras ar blogas reiškinys, kiek tik parodyti, kad sovietija, nežiūrint tų visų Vakarų kraštų tariamųjų ar tikrų nepripažinimų, regis, niekad neturi jokio galvosapio, jei tik jiems reikalinga išskirti ar išskirti vieną ar kitą sovietinamų Pabaltijo kraštų asmenybę, net ir politinės reikšmės turinčių delegacijų sudėtyje.

Mes dažnai save ir kitus guodžiame, kad, esą, Lietuvos okupacijos nepripažįsta visa eilė valstybių... Kaip būtų gera, kad tai būtų tiesa. Deja, padėtis yra kurkas paprastesnė ir skurdesnė. Kiek Vakarų valstybėse turime pilnai veikiančių ir pilnai pripažintų lietuvių pasiuntinybių? Apie liūdus reikalus visada sunku kalbėti, tuo labiau, kai šis autorius kitų jau buvo pakaltintas pesimizmo skleidimu. Bet, ar geriau būtų, ar padėtis pasikeistų, jei bandytume save apgaudinėti, saldžiais sapnais gėrėtis? Taip save liūliuojant ir migdant, bus sunku vieną dieną prabusti ir išvysti visą, gal net ir baisią tiesą. Ar negeriau tad, žvelgti į padėtį atvertomis akimis ir vertinti ją taip, kokia ji iš tikrųjų šiandien yra. Tik tada, gal bus galima rasti veiksmingesnių priemonių ir būdų ateities veiklai.

vokiečiais moksle, mums Vokietijoje gyvenantiems, aišku, bet užjūrio lietuviams tenka jo priežastis smulkiau paaiškinti.

1940 m. rusų okupacijos ir 2-jo pasaulinio karo pasekmė buvo tokia, kad apie 120 tūkstančių Lietuvos gyventojų atsidūrė Vokietijoje. Daugumas jų vėliau išvyko į platųjį pasaulį, o tik nedaugelis negalėjusių išemigruoti pasiliko Vokietijoje. Kadangi patys vokiečiai tuomet jau savo gyventojus evakuavo iš aviacijos nuolat griunamų miestų, tai ir visi pabėgėliai, dažniausia, buvo apgyvendinami kaimuose ir miesteliuose, toli nuo didesnių centrų.

Įsistegusios lietuvių organizacijos greit suprato, kad bus sunkumų prieauglį mokslinti, todėl Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Centras nutarė steigti liet. jaunimui gimnaziją su internatu, kur galėtų mokytis iš visur suvažiavęs jaunimas. Bendruomenė įsteigė Lietuvių Vasario 16 gimnaziją. Vokietijoje gimnazijas išlaiko dar latviai ir vengrai. Pastaraisiais metais gimnazijai išlaikyti dalį lėšų, būtent 2 trečdalius skiria vokiečių vyriausybė, o 1 trečdalį turi parūpinti lietuvių bendruomenė. Jai tenka kasmet sukelkti po DM. 170 tūkst. — apie \$ 45 000.

Dabar nutarus statyti naują bendrabutį mokiniams, teks keletą metų papildomai sutelkti kasmet po DM. 80 000, \$ 20 000. Vokiečių vyriausybė skirs kasmet tai statybai po DM. 160 000.

Kad gimnazija galėtų išsiversti tenka iš tėvų imti minimalius mokslapiginčius po DM. 70. — \$ 18. — per mėnesį. Daugia vaikams šeimoms, kurios nori leisti 2 ar 3 vaikus susidaro sukelionėmis ir kišenpinigiais vidutiniškai apie DM. 300-350. — \$ 80 — 90. — per mėnesį. Tokios šeimos nepajėgia visus vaikus leisti baigti gimnaziją, todėl leidžia jiems baigti tik kelias klases. Tuo būdu gimnazijoje šiais metais 1-je klaseje virš 20-ties mokinių, o paskutinėje tik 3. Per tai gimnazija paruošia mažai abiturientų aukštosios mokykloms. Kad vokiečių vyriausybė nepradėtų siaurinti paramą gimnazijai, tenka rūpintis, kad joje būtų pakankamas skaičius mokinių (bent 100) ir sudaryti sąlygas didesniai mokslėivių būriui gimnaziją baigti.

Gimnazijos personalas rūpinasi auklėti ir mokslinti liet. jaunimą, o liet. visuomenė turėtų parūpinti gimnazijai mokinių ir lėšų.

Bet Vokietijoje yra dar kitas mokyklas lankančių lietuvių moksleivių, kurių dalis irgi reikalinga paramos. Turime gražų būrelį studentų (57), kurių dalį taip pat reikia paremti. Iš valdiškų stipendijų (DM. 290. — \$ 73) studentai negali pragyventi. Mažai kas iš jų gauna tėvų paramą. Daugelis yra priversti uždarbiauti, užteisti studijas, o dažnai net jas visiškai nutraukti.

Padėti jaunimui mokslintis rūpinasi neseniai įsikūrusi "Labdaros" Draugija.

Dar norime paaiškinti abejones, ar Vokietijos lietuviai materialiai nėra pajėgūs savo vaikus tinkamai išmoksinti.

Nors Vokietijos pramonė karo metu buvo beveik visiškai sugriauta, bet panaudojus Maršalo plano lėšas, jį greitai atsigavo ir kartu sumodernėjo. Gyventojų gerovė pakilo. Mokslinimo sąlygos Vokietijoje yra palankios tuo atžvilgiu, kad pradžios bei vidurinėse mokyklose mokslas yra nemokamas. Tačiau toji gerovė mažai tepalietė lietuvių, nes vyresnioji karta nebepajėgė tuo pramonės klestėjimu pasinaudoti. Vieni dėl nesveikatos, kiti niekada pramonė nedirbusieji, galėjo gauti tik prastesnį, menkiau apmokamą darbą. O norėdami vaikus mokslinti, bet gyvendami kaimuose bei miesteliuose, toli nuo aukštesniųjų mokyklų, jie turėjo apgyvendinti vaikus miestuose. Tuo būdu susidaro didelės išlaidos, kurias ne kiekviena lietuvių šeima begali pakelti.

Vokietijos Statistikos Valdība nesenai paskelbė duomenų apie 15 mil. vyrų (išskyrus ūkininkus) 1968 metų uždarbius. Statistikai nagrinėjamos jų neto (atskaičiavus mokesčius ir draudimus) mėnesinės pajamos. Pirmajai kategorijai, turėjusių virš DM. 1 800. — \$ 450. — pajamų, priklausė tik 7%, arba tik kiekvienas keturiolikasis valdininkas ir tarnautojas ir 26% arba kiekvienas ketvirtasis savistovių profesijų narys (gydytojai, advokatas, verslininkas). Šioje kategorijoje darbininkų nebuvo. Antrajai kategorijai su DM. 1 200 — 1 800. — \$ 300-400. — pajamomis priklausė 1% darbininkų, 19% valdininkų bei tarnautojų ir 21% sovistovių profesijų. Tai daugiausia akademikai. Abiejose kategorijose lietuvių labai nedaug.

Trečiajai kategorijai su DM. 800-1 200. — \$ 200-300. — pajamų ir ketvirtajai su DM. 600-800. — \$ 150 — 200. — pajamų priklausė darbininkų 66%, valdininkų bei tarnautojų 62% ir savistovių profesijų — 43%. Šiose dviejose kategorijose tilpsta daugelis lietuvių.

Penktajai kategorijai su pajamomis iki DM. 600. — \$ 150. — priklausė amatus mokinantys, bedarbiai bei dirbantieji ne visą dieną. Joje buvo darbininkų 33%, valdininkų bei tarnautojų 12% ir savistovių prof. — 10%. Laikau, kad daugelio lietuvių mėn. pajamos siekia tarp DM. 800. — ir DM. 1 000. — \$ 200-250. — Prie to prisideda vaikų priedai ir nemokamas gydymas bei vaistai. Bet iš tokio dydžio pajamų skirti kas mėnuo vieno vaiko mokslinimui virš DM. 100 — \$ 25. — nelengva. Kalbama apie vaikų priedų padidinimą ir mokyklos sąlygų pagerinimą, bet tai tik ateities planai, o šiandieninė būklė toli gražu ne rožinė.

Reikalinga iš šalies parama ir paskatinimas, kad vaikai siektų aukštesnio mokslo, nes dažnai tas mokslas baigiasi pradžios mokykla.

3. Draugijos veikimo galimybės visai aiškios ir pagrįstos. "Labdara" registruota teisme, kaip šalpos draugija. Aukotojams suteikiamos mokesinės lengvatos. Draugija turi teisę santykiuoti su panašiomis vokiečių ir tarptautinėmis organizacijomis, ir ieškoti paramos. Bet Draugijos veikimo pradžioje turėtų jį pripažinti ir paremti patys lietuviai ir jų organizacijos. Reikia atminti, kad vokiečių vyriausybė remia tiek gimnaziją, tiek kitokius kultūrinius parengimus 2 trečdaliais o likusį trečdalį reikia patiems pridėti. Panašus nusistatymas ir kitais atvejais. Bet nepamanyti, kad "Labdaros" Draugija įsteigta tik savo tautiečių kišenės kraustyti. Ji ieško ir kitokių šaltinių. Pvz., per šiuos pirmuosius veikimo metus didelę dalį lėšų gavome iš vokiečių firmų dėka lietuvių ryšiams su jomis. Tik gaila, kad mažai yra

ČIGONŲ TAUTOS LIKIMAS IR MĖS-LIETUVIAI

Dėl čigonų teisinės padėties, pasikalbėjime su Vak. Vokietijos žurnalo "Stern" atstovu, Rudolf Karavaj tarptautinės komisijos pirmininkui pranešė, jog po viso pasaulio kraštus išsi-sklaidę čigonai stengiasi apsigyventi nuolatinėse vietose.

Klajoklini gyvenimą vesti čigonai buvo priversti aplinkybių, nes kito pasirinkimo nebuvo.

Čigonai (tikrasis pavadinimas "roma", kirtis ant paskutinio skiemens), yra kilimo iš Indijos, iškur, per keletą šimtmečių, apytikrai trečiojo ir dešimtojo, buvo išvežamos kaip kurios tautos.

Viena didelė gentis prisijungė prie grupių ir aktyviai dalyvavo Atillos žygiuose. Po paskutiniojo pralaimėjimo 451 m. po Kr., toji tauta apsigyveno dabartinės Rumunijos ir Vengrijos plotuose, bet vietiniai gyventojai jų nemėgo ir laikė priespaudoje.

Dar iki šių dienų pav. Turkijoje ir Ispanijoje tebeveikia įstatymai prieš čigonus. Visai nesenai Anglijos restoranuose kabo ant sienų lentelės su užrašais: "Čigonai nepageldaujami".

Hitlerio laikais apie 40 000 vokiškų čigonų buvo išžudyti. Apie tokį pat skaičių dabar gyvena Vak. Vokietijoje, turėdami "be pilietybės" pasus. Tų žmonių užsiėmimas daugumoje yra prekyba tekstilinėmis medžiagomis, ypač — kilimais. Europos pietinėse valstybėse čigonai dirba sunkius darbus, kaip pav. geležinkelio linijų statyboje.

Į korespondento klausimą, ar čigonai, kaip teko girdėti, ar dabar turi savo karalių, čigonas Rudolf Karavaj atsakė:

Didelės čigonų šeimos, gyvenančios Prancūzijoje ir Ispanijoje turi išrinktus viršininkus ir jei kuris miršta, išrenka įpėdinį, kuris ir vadinamas "karaliu".

Savo tautiečius, kuo nors pasižymėjusius, taipogi vadina "karaliais". Mano tėvą irgi vadino čigonų karalium todėl, kad jis buvo labai turtingas ir visiems žinomas.

Tikrojo karaliaus, kaip reikia suprasti, čigonai neturėjo ir neturi.

Ar ne keistai atrodo, kad iki Lietuvos nepriklausomybės atgavimo lenkuojantieji bažnyčių kunigaikščiai, mūsų tėvų ir protėvių, atlikinėti išpažintį lenkų kalboje, nevertė, jie pasitenkino beveik visų lietuviškų pavardžių sulenkinimu. Šiame kontinente, kaip užtinkame spaudoje, mūsų kraujo, daugelis bažnyčių kunigaikščių, mūsų jaunąją kartą verčia melstis šio krašto kalboje.

Jei pasaulinio masto sukrėtimų greit neįvyks, nenorėdama būti pranašu, manau, kad per kokį pusšimtį metų visa mūsų tauta iš Tėvynės bus "savanoriškai" išsklaidyta po visą platųjį Sibirą, o šiame ir kituose kontinentuose gyvenantieji rinks bendr. valdybas, daugumoje bažnyčių kunigaikščių pageidaujamas, per kuriuos savo protėvių gražią kalbą pakeis į gyvenamųjų kraštų kalbas, o save valdyti, kaip čigonai, ateityje rinks tik "karalius".

K. M. Juozas ŠARŪNAS

lietuvių, turinčių tokius ryšius.

Stengiausi apibūdinti "Labdaros" Draugijos tikslus ir įrodyti reikalingumą ją remti. Tikimės, kad būsiu suprastas ir laukiu mūsų visuomenės "Labdaros" Draugijai palankumo. Ačiū už kantrybę perskaityti.

J. GLEMŽA
Draugijos Vald. Pirmininkas

Toks buvo bičiulių simboliškas atsisveikinimas su Pulgiu Andriūšiu Bostone. Išvykusiojo kėdę užėmė dail. Vikt. Vizgirdos tapytas rašytojo Pulgio Andriūšio portretas. Kaip žinia Pulgis iš kengūrų žemės lankėsi mūsųose praeitų metų pabaigoj. Nuotraukoje: (iš kairės) Antanas Gustaitis, p. A. Santvarienė, (Pulgio portretas), p. A. Gustaitienė ir Stasys Santvaras.

SEPTINTON ILEIDUS

(Fragmentas iš Pulgio Andriūšio atsiminimų)

Ir, va, 1949 m. atsiradęs Sidnejuje, kur jau praeitų metų buvo leidžiamas A. Baužės ir J. Žukausko suorganizuotas lietuvių savaitraštis "Mūsų Pastogė", ėmiau vėl rašyti feljtonus, pakirkindamas mūsų pomutes ir buvau užpultas vieno pažįstamo, taip pat buvusio ne bet kuo Lietuvoje:

— Žiūrėk, mūsų žmonos dabar nėra alkuotos ponutės, bet bobos, sunkiai pelnančios duoną fabriku darbininkės, apdulkėję valytojos, kam jas dabar plakti?

Per dvidešimt metų užjūriuose susiklostė nauji lietuviškos bendruomenės klodai, inžinieriai, daktarai (kaip senieji taip ir čia baigusieji mokslus), praturtėjo, pasistatydino pilaites, apsitvėrė ne tik fizinėmis, bet ir socialinėmis tvoromis, susidarė naujos santykiavimo formos pagal grynai anglosaksų superego imperatyvą: juo

daugiau uždirbi pinigų, tuo aukščiau lipi luominėmis pakopomis, tuo darais garbingesnis visuomenėje, tuo geresniame miesto rajone apsigyveni.

Keistas eutapimas! Lietuvoje komunistinio superego diktuojami gabūs humoristai turi juoktis iš gulinčiojo (apšaukto liaudies priešo, išekvotojo, šekistų jau iš anksto nuteistojo), o anglosaksinėje sistemoje juokdarys taip pat tegali šaipytis iš gulinčiojo, substandartinio žmogaus, kuriam nesiseka (pvz., Erskine Caldwell, John Steinbeck). Vadinas, kaip bepradėsi, daina bus vis ne iš to galio...

Novelių rinkinys Purienos po Vandeniu (1963) taip pat atsirado lyg netyčia, besirašantis sandėlyje, tuštinant nereikalingas senienas. Aptikau pamirštą užrašų knygutę, kurioje per daug metų žymėdavau temas trumpoms apy-

sakaitėms. Chronologiškai tai buvo taip pat daina iš kito galo, nes paprastai prozininkai pradeda savo karjerą novelėmis, vėliau persimesdami į romaną. Čia santykis tarp apmatų ir ataudų smarkiai pasikeičia, atiduodant liūto dalį pirmiesiems. Prieš prisėdamas dirbti, maniau, trumpai istorijėlei parašyti pakanka teturėt siužetą, iš anksto apmesti rėmai, net atomazga. Visa tai jau radau užrašų knygutėje, tad ramiausia sąžine pasižadėjau Londono Nidos Knygų Klubui išsiųst rankraštį dar prieš nurodant terminą. Užrašų knygutėje turėjau 35 "gatavai" paruoštas temas. Juodraštį gaminant, viskas subyrėjo lyg kortų namelis, užplaukiau ant tokių ašmeningų povandeninių uolų, jog toliau rašiau tik taip sau, tik kad užpildžius tuščius popieriaus lapus ir šiaip taip atpasakočiau kiekvienos istorijėlės mintį. Paaš-

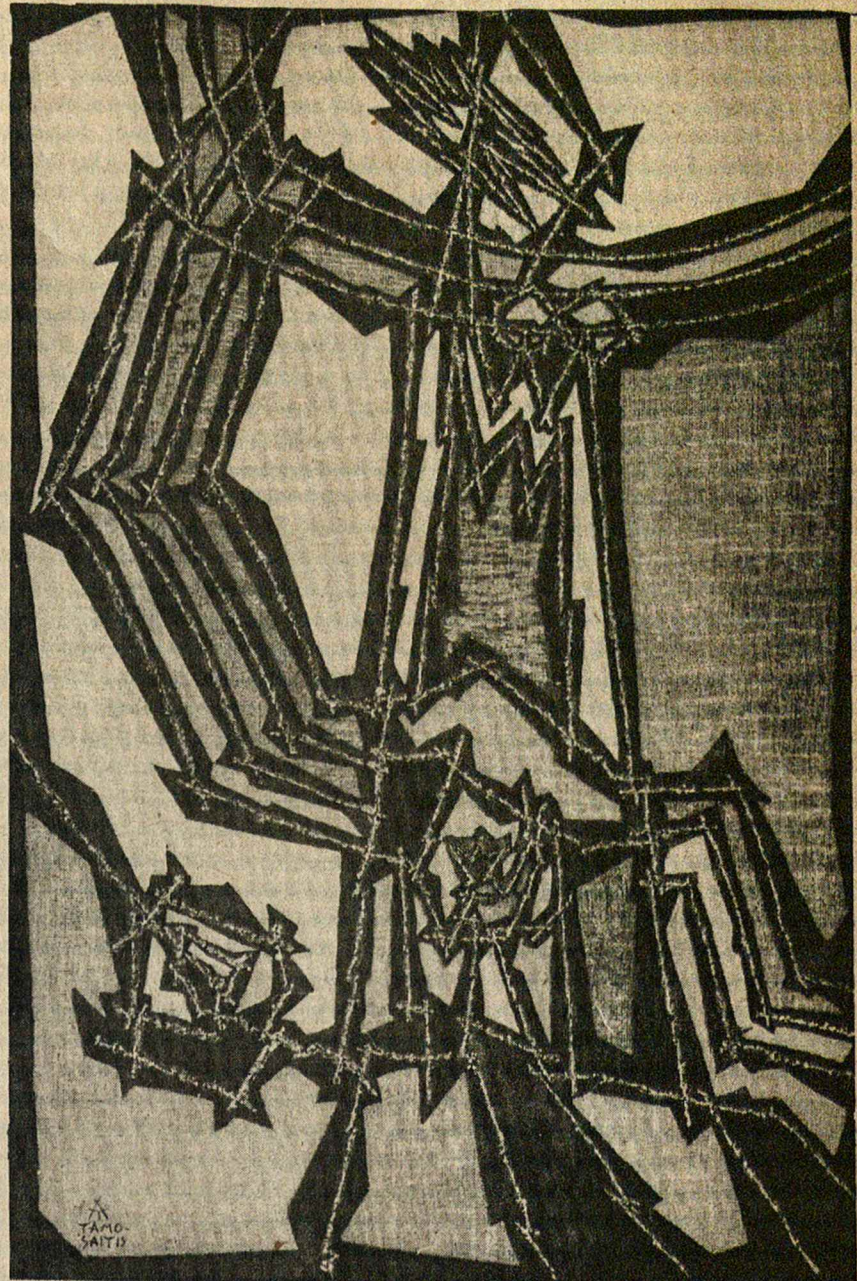
kėjo, kad tie iš anksto sugalvoti užtaisai buvo šlapias parakas, kuris, atėjus laikui, neiššauna arba plepteri šnyptuku. Pradėjus patį maloniausią darbą — galutinę redakciją, reikėjo keisti ne tik apmatų, bet ir ataudų, trumpinant sakinius, dinaminant jų įkrovą, apgenėjant būdvardžius, grieblant veiksmožodinių įvaizdžių. Rašytojas niekada nieko gatavai ant lėkštės negauna. P. Babickas pas Konradą sėdėdamas mėgdavo savo kolegoms "duoti temas", nespėjus išgerti puoduką kavos jau galėjai neštis namo naują apysaką. J. Švaistas, bemeškeriodamas Žarasuose, nepailstamai pasakodavo, kaip reikia parašyti tobulą apyskaitę, buvo prakeiktai išstudijavęs novelės teoriją, kol jo klausydavai pameldynėje, atrodavo, jog tai yra išmokstamas amatas kaip ir meškeriojimas. Kad gi taip būtų!

JAUTRUS GYVENIMO STEBĖTOJAS

Ką tik perskaičiau Lietuvoje 1969 m. išleistą Algimanto Zurbos "Viena prie stalo". Tai nedidelė knygėlė, talpinanti 17 trumpų apsakymų. Autorius man negirdėtas. Negaliu pasakyti, koks jo ligišolinis inasas ir kiek jam metų. Tačiau tais apsakymais jis prisistato kaip brandus vaizduotojas ir moka paliesti skaitytojo pajautas.

Savo giliu žvilgsniu į paprastą žmogaus pasaulį Alg. Zurbos tęsia mūsų geriausių prozaikų — Žemaitės, Biliūno, Krėvės, Katališio ir kitų — tradiciją. Vientatvė, meilė, draugystė, prisirišimas, pyktis, ištūžimas, pašaipatikėjimas — visa tai sudaro jo apysakaičių turinį. Veiksmas vyksta Lietuvos provincijoje.

Zurbos sakinyse yra lietuviškas ir skamba kaip išgalastas dalgis. Taupus žodžiais ir vaizdais, Zurbos skaitytoją tuoj pat įveda į patį įtampos centrą, į gyvenimo esmę. Žmonių charakterio ir nuotaikos škiecavi-

DAIL. A. TAMOŠAIČIO NAUJU KŪRINIŲ PARODA vyksta šiuo metu Windsoro universiteto (University of Windsor), dailiųjų menų galerijoje. Paroda vyksta nuo š.m. spalio mėn. 27 d. iki š.m. lapkričio mėn. 21 dienos. Parodos programa išleistas skoningas katalogas, kuriame atspausdinta keturių dailininko darbų nuotraukos, Robert C. Pinto pratarmė, 25 kūrinių sąrašas ir trumpa biografinė žinios. "Tapyba tačia mums tebėra gyva kalba ir Tamošaitis kalba ta mūsų kalba. Jo žodynas modernus, ir prancūzų XX a. tapybos atgarsiai joje, be abejonės, pastebimi. Tačiau jo tarmės individualybė, kurioje vaidenas senų senovė, yra savita tik Tamošaičiui" (R.C. Pinto).

Spausdiname vieno naujųjų darbų nuotrauką: R y t a s (tapyba)

mas yra jo stiprybė. Tik pasi- ir trumpai kalbėdamas, Alg skaitykime "Šilumą", dviejų Zurbos gali pasakyti labai daug. puslapių vaizdėlį, ir įsitikinsim Pr. VISVYDAS

LIETUVIŲ SUKILIMAS VILNIUJE 1941 M.

IS ASMENISKŲ PRISIMINIMŲ IR ISGYVENIMŲ
47 psl. brošiūra, parašyta Vytauto Rimkaus ir išleista Nidos leidyklos Londone, 1969 m. NL vietoje recenzijos išsisai perspausdina, paliekant skaitytojų pačiam ją aptarti.

(Pradžią 43 nr.)

ISRENKAMAS VILNIAUS MIESTO LIETUVIŲ SUKILIMO VADU

Nutarus sukilimo pradžią, iškilo sukilėlių būstinės ir sukilimo vado klausimas. Laikiniai sukilėlių būstinė pasiūlomos šios patalpos — Teisės Mokslų Fakulteto dekanatas. Visi sutinka.

Sukilėlių vado klausimas pasirodė žymiai sunkiau sprendžiamas. Pagaliau docentas Z. pasiūlo mane. Studentas N. pasiūlymą iškart drąsiai paremia. Dar vienas kitas pritaria.

Tuo atstojose sakau, kad nesu jokio kovinio vieneto vadas, nesu net kariuomenėje tarnavęs, prašau pasiūlyti ir išrinkti kitą vadą.

Kažin kas pasako, jog kaip tik gerai, kad nesu kovinio vieneto vadas, nes tada palikčiau miesto užėmimo spragą. Kiti pritaria.

Sakau, jei jau tokia visų čia dalyvaujančių sukilėlių valia, ką gi, negaliu priešintis.

Su paskirais kovinių vienetų vadais greitai nutariame jų veikimo ribas. Sutariamas slaptažodis — Gedimino kalnas. Visi puolimų, užėmimų planai nustatomi ir vykdomi kiekvieno vado jam priimtinausiu būdu.

Milicijose paimtais ginklais apginkluoti mūsų partizanai. Ginklus išduoti pagal slaptažodį „Gedimino kalnas“. Pirmiesiems smūgiams naudotis tik visiškai patikimais partizanais, gali būti ir moterys, ne tik vyrai. Vengti šaudymų. Juo mažiau šūvių, kuo mažiau triukšmo, tuo geriau. Nekeirsti ir nejudinti rusų, net enkavedistų. Jei jie pasiduos nesi-priešindami. Ilgainiui tai mums išeis į naudą ir gali sutapti daug mūsų partizanų gyvybių. Teismai bus vėliau. Visus nuginkluotus rusus laikyti stiprioje patikimų vyrų sargyboje už grotų ar izoliuotose mūrinėse patalpose. Jei kartais kas užtruktų ar su-

tiktų nelauktą pasipriešinimą, pranešti čia, vyr. būstinei, bus duoti papildomi nurodymai ar pasiūsta pastiprinimui. Eiliniai partizanai neprivalo žinoti, kur yra vyr. būstinė nei kas jai vadovauja. Galima talkon kviečtis lietuvių karius, kurių gali būti mieste ar kur besislapstančių, klaidžiojančių.

Tokius maždaug daviau pagrindinius įsakymus. Pagalvojau, kad mes neturime ginklų vyr. būstinėje. Atsirado vienas jaunas, aukštas, tvirtas, blizgančiomis, gyvomis akimis vyras, tarnaujantis kooperatyve, su savimi atsinešęs brauningą, pilną šovinį, ir dar keliolika kišeniuje. Iš to pat kooperatyvo buvo antras vyras. Pastarasis žinojo beveik visus pirmojo narius. Paklausiau, ar gyvomis akimis jau nuolis norėtų pasilikti štabe saugoti savo vado ir vyr. būstinės. Jis išsitampęs mielai sutiko. Jo vyrus, kiek įstengs, perims antrasis vyras.

Tada du partizanai, mane atsivedusį studentą N. ir darbininką D., pasiunčiau su greta sėdėjusiu uniformuotu milicijos viršininko padėjėju užimti prie Gedimino gatvės didelę milicijos nuovadą ir iš ten tuoj vykti čia, į vyr. štabą, su dviem maišais šaudmenų: automatų, granatų, pistoletų ir daug šovinų.

Visi sukilėliai išskirstyti ne vienu laiku, skirtingais keliais.

Dar keletas valandų liko.

Likome: Z., aš ir mano saugotojas, kurio nei vardo, nei pavardės nežinojau ir nežinau iki šiol.

Dairausi pro langus.

Mieste ramu.

Čekistų sunkvežimio po medžių senokai nėra. Į ten buvau daug kartų distrelėjęs. Mačiau jį nuvažiuojant į miestą. Gal buvo pasislėpęs nuo vokiečių aviacijos, kurios lėktuvai laikas nuo laiko sudugzdavo virš miesto, bet nedaug tebombardavo, nei šaudė.

Nedidelis judėjimas.

Girdėti įvairūs mašinų garsai, tur būt, karinių dalinių, bet iš čia jų nematyti.

Doc. Z. atsisėda rašyti atsišaukimą Vilniaus miesto gyventojams apie lietuvių sukilimą. Abu skaitome, taisome. Sėda prie mašinėlės, perrašo.

Atsišaukimas netrukus čia pat universitete atspausdinamas ir sukilimo valandą bus pradėtas platinėti visame mieste. Atsišaukimas pasirašytas Lietuvių Aktyvistų Fronto Vilniaus Štabo vardu.

Į duris pasibėdęs ateina tūlas lietuvis iš universiteto rūsių. Praneša, kad tenai, universiteto rūsyje, yra daug pasislėpusių lietuvių ir kiek lenkų. Jie bijosi galimo vokiečių aviacijos puolimo, bet mano, kad universiteto gal nebombarduos. Prašo jų nepamiršti.

Atvykusį prašau mane nuvesti į tą rūšį, kuria-me iki tol nebuvau buvęs. Su juo kiek paėjus, jį prašau čia lūkterti, niekur nei žingsnio neiti. Tuoj grįžtu į dekanatą, kurio durys neužrakintos. Subaru saugotoja, kad laiko duris neužrakintas ir kad įleidžia

svetimus. Pespėju nepamiršti, kokiose pareigose jis čia paliktas. Netrukus grįšiu.

Apsisukęs išeinu. Girdžiu, už manęs tuoj užrakinamos durys.

Prieangyje paliktą lietuvių radau ten pat. Tetruko ne daugiau kaip minutę.

Leidžiamės man nežinomis laiptais į universiteto rūšį. Jis silpnai elektros lemputėmis apšviestas. Kai kurie kampai visiškai tamsūs. Gana daug žmonių. Atlydėjusių prašau parodyti visus įėjimus į rūšį. Jis abejoja, ar juos žinau. Pasikviečia studentę, gal ji žinanti. Pasirodo, jinau mano vieno geriausio draugo S. buvusio sužadėtinė Aldona. Jis seneniai mirė Vilniuje siautuosiu vidurių šiltinės epidemijos pakirstas. Ir ji nežino visų įėjimų. Patariu jiems vėliau apeiti, pasiklausinėti, sužinoti. Ji prašo maisto, vandens, aspirino ir kitų paprastų vaistų, nes rūsyje yra pora su aukšta temperatūra žmonių, jų vienas — lietuvis kareivis rusų uniforma, kelias dešimtis valandų nevalgęs.

Jai pavedu rūpintis sergančiais ir pasiklausinėti, gal kas ten esančių turi vaistų, maisto. Gal čia yra gydytojas. Klausiu, ar jis ir jinau norėtų prisidėti prie lietuvių sukilėlių. Mielai sutinka. Gera, nuo dabar klausys mano įsakymų. Iš rūsyje esančių sudaryti partizanų dalinį, jiems leisti išsirinkti vyresniusius. Surinkti čia turimus ginklus. Iš rūsių ar universiteto nešaudyti, prie visų įėjimų pastatyti sargybinius, stebėti apylinkę, kviešti galimus iš rusų kariuomenės pabėgusius lietuvių karius prisidėti. Ar sugebės įvykdyti? Jis išsitampęs sutinka. Pasakau slaptažodį, be kurio negalės nė į Dekanatą įeiti. Nueiname prie sergančio lietuvių kareivio, pasisveikinu. Malonus, paprastas kaimietis. Klausiu, ar sutiktų duoti šautuvą, šovinius lietuvių partizanams. Nustebe klausia, ar jau atėjo laikas. Sakau, kad jau reikia ginklų, o viską kitką sužinos iš šio vyro, mane atlydėjusio. Kareivis šypsodamasis sutinka ir pasiūlo eiti sargybą, nors ir su aukšta temperatūra. Aldona sergančius laikys visai atskirai nuo kitų, juos, vėliausia rytoj, perkelsime į universiteto patalpas.

Grįžtu į dekanatą. Durys užrakintos. Bel-džiūsi.

— Kas ten?

— Aš! Ar nepažįsti iš balso? Atidaryk ir įleisk.

— Nieko nepažįstu, — atsako iš dekanato. — Slaptažodis.

Pasigariau, tuoj įleido.

Pagyriau jį už atsargumą.

Ne, per tą laiką nieko nepastebėjo, niekas nebuvo atvykęs.

Pro dekanato langus nei jokio ruso, nei jokio žmogaus gatvėse nematyti. Mūsų vyrams bus lengva į paskirtas vietas susieiti, kitiems ginklus at-sinešti.

Pastebiu — gatvė išvargęs eina kareivis su šautuvu. Jam bepranykstant iš akių, išeina iš rūsių vyras, kalbasi. Kareivis, matyti, lietuvis, eina drauge, nusiima nuo peties šautuvą, abu dingsta į rūšį vedančiuose laiptuose universiteto kieme. Turime dar vieną naują partizaną.

Iki sukilimo pradžios dar yra laiko. Išeinu pasižvalgyti į miestą.

Išeinu pro tas pačias duris, pro kurias prieš keletą valandų nedrąsiai įėjau. Patraukiu tiesiai Gedimino gatvės link.

Matyti praskubančių rusų karinių mašinų, sunkvežimių su rusų šeimomis. Praskuba pavieniai žmonės.

Užsuku į lenkų operetės kiemą Gedimino gatvėje, kur rinkdavosi neaiškių pažiūrų lenkų. Apeinu. Tyku, nei balso negirdėti.

Toliau, kitoje pusėje, buvo lenkų redakcija. Ir ten, atrodo, normalus judėjimas.

Praeinu milicijos nuovadą, kuriai užimti pasiūsti vyrai, iš kur turime gauti ginklų. Atrodo, nervingas judėjimas. Bet gal visose policijos (milicijos) nuovadose paprontėje pirmomis naujo karo valandomis būna įtampa.

„Valgio“ užkandinė Gedimino gatvėje uždaryta.

Einu pro buv. Lietuvių Karininkų Rūmus, esančius Gedimino gatvės kampe. Prie jų butai karininkams. Link tilto per Nerį. Nuo ten į miestą skubiai atslėnka rusų uniformomis karių dalinys, apie 20 ar daugiau vyrų. Jie kitoje gatvės pusėje. Iš toliau stebiu, ar yra lietuviškai atrodančių. Atrodo, yra. Per-einu į kitą gatvės pusę. Jie eina priešais, prie pat namų sienų su parengtais ginklais. Po jų kojomis čėža batų traiškomi langų stiklai, išdaužyti vokiečių aviacijos. Mes netoli vieni kitų. Atrodo, vadovaujantis karininkas lietuvis ir bent keletas kitų.

Tuoj prasilenkiame.

Lietuviškai paklausiu:

— Ar savi?

Karininkas linktelė galva.

Tariu:

— Jei galite, neikite iš miesto. Eikite prie savųjų.

Karininkas linktelėjo, nusišypsojo. „Savi“, — išgirdau atsakymą.

Apsisuku, nueinu prieinga kryptimi.

Jau Zygimanto gatvė. Ja iki Vrublevskio bibliotekos rūmų, pasuku į Antakalnio gatvę, kurioje toliau yra kareivinių. Pravažiuoja rusų kariškų mašinų, bet jose kariai atrodo išsigandę, išvargę, lyg norintys slėptis, bėgti, o ne kautis. Neatrodė, kad jie lauktų puolimo iš vidaus. Gal vokiečiai jiems sudavė stiproką smūgį.

Pro Katedrą grįžtu į universitetą. Bent truputėlį žinau mieste esančių nuotaiką.

Bus daugiau.

"Nepriklausomos Lietuvos" redaktorius dr. Henrikas Nagys, vieno savo pasisakymo metu, THE MONTREAL STAR suorganizuotame simpoziume. Nuotrauka daryta STAR fotoreporterio.

LIETUVOS PRAEITIS ISTORINĖS APRAIŠKOS

Pastaraisiais metais Lietuvoje gana uoliai darbuojasi eilė specialistų, ieškodami bei tikrindami surastus duomenis apie kultūros apraiškas Lietuvos praeityje. Pastangos neretai pasiteisina. Prieš kiek laiko taip buvo išsiaiškinta keletas faktų iš Lietuvos muzikos istorijos.

Vilniuje yra du egzemplioriai 1693 metais išleisto muzikos vadovėlio, kurio autorius ir iš kitų šaltinių žinomas jėzuitas Zygmantas Liauksminas. Turimieji to vadovėlio egzemplioriai yra iš antros laidos. Pirmoji laida buvo išleista irgi Vilniuje, 1667 metais, bet tos laidos niekur neaptikta nė vieno egzemplioriaus.

Tiek žinių apie tai ir būtų likę, jei Mokslų Akademijos rankraštyne nebūtų buvęs užtikta lenkų istoriko 1926 metais įrašyta pastaba, sakanti, jog buvęs atspausdintas "didysis gradualas", tai yra, giesmynas.

Tuojuo buvę prisiminta, kad respublikinėje bibliotekoje yra nežinomo autoriaus parengtas ir 17 šimtmečioje išleistas "gradualas". Paašikėjo, kad yra ir giesmynas ir psalmių rinkinys su gaidomis, ir yra pavyzdžiai iš dviejų laidų — 1667 ir 1693 metų. Tai kaip tik tie metai, kada išleistas ir Liauksmino vadovėlio laidos. Palyginus antrosios laidos giesmynus su vadovėlio antrąja laida, pasirodė, kad formatais, popieris ir šriftai visai tie patys. Atseit tie giesmynai yra parengti to paties Liauksmino, tai priedai prie jo vadovėlio. Tą dar labiau patvirtina ir vadovėlio pavadinimas: "Ars et praxis musicae" — Muzikos menas ir praktika. Tuo būdu paašikėjo, kad pirmas lietuvių parašytas ir Lietuvoje išleistas muzikologinis veikalas buvo ne vienos, o trijų dalių, ir kad jo viso autorius buvo tas pats jėzuitas Zygmantas Liauks-

minas (Sigismundus Lauxminas lotyniškoj transkripcijoje).

Be to, paskutinėje daly (antifonų ir psalmių rinkiny) rastas dar ir toks įrašas: "Vario spaudai lėšas davė didžiai gerbiamas Joniško dekanas Marijonas Kazimieras Liauksminas, Šiaulių klebonas Žemaitijoje".

Spėjama, kad dekanas Liauksminas buvo jėzuito Liauksmino koks giminė, o gal irgi ano meto muzikos žinovas bei mecenatas.

"ELTA"

● ZYGMANTO AUGUSTO LAIVYNAS

1568 m. Lietuvos didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Zygmantas Augustas savo parašu ir antspaudu patvirtino aktą, liudijantį apie „Jūrų komisijos“ (Commissio Mariuiri) įsteigimą. Tai buvo pirmasis Europoje admiraltetas.

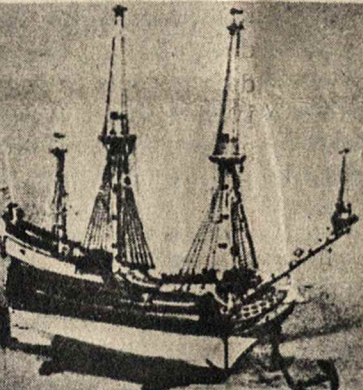
Kunigaikščio rūmuose prieš tai buvo rimtai kalbama, kad jūra yra gera priemonė valstybės suartinti. Tuo metu valstybės sekretorius jam įteikė raštą, jog kaimynystėje yra Baltijos jūros skaulajamos Švedijos ir Danijos valstybės. Be to, jūroje nėra kal-

nų, todėl pasiekti šiuos kaimynus labai lengva ir naudinga. Turėti galingą laivyną vertė ir tas faktas, jog Pabaltijo pakrantėse įsikūrę kryžiuočiai tada buvo dar galinga karo jėga.

„Jūrų komisijos“ pirmuoju vadovu buvo paskirtas vienas žymiausių Žečpospolitos veikėjų, Čdanskio kasteilonas Jonas Kostka.

Valstybės išdas už 80 tūkst. auksinių nupirko dešimt laivų. Laivyno kūrime buvo dedama daug pastangų. Bankininkai suteikė 130 tūkst. auksinių paskolą. Pats Zygmantas Augustas stengėsi komisijos kasą papildyti pajamomis už parduotą miško medžiagą, multo mokesčiais ir pan.

Zygmanto Augusto laivynas netrukus išaugo iki 30 laivų. Baltijos jūroje vienu metu galėdavo plaukioti net pusė visų laivų. Tai buvo nemaža karinė jėga. Štai, pavyzdžiui, 1559 m. pradžioje

XVII a. laivo rekonstrukcija

Anglijos laivynas turėjo tik 22, o Danijos — 27 laivus. Kaip matyti, Zygmanto Augusto laivynas tiems laikams buvo gana didelis. Jam stiprinti visą laiką buvo skiriama daug lėšų. Todėl laivynas, kaip savarankiška ginklo rūšis, buvo daug modernesnis už kaimyninių valstybių jūrų pajėgas. Danijoje, pavyzdžiui, laivynas buvo sukurtas penkiasdešimt metų anksčiau. Jam vadovavo karaliaus skiriamas civilis asmuo ir tik vėliau vadovauti pradėjo kariniai admiralai. O Švedijoje laivynas dar ilgal priklausė sausumos kariuomenei, todėl admiralai buvo kartu ir pėstininkų dalinių vadai. Admirolus su apibėtomis karinėmis pareigomis pradėta skirti tik susikūrus Zygmanto Augusto „Jūrų komisijai“. Tuo pačiu metu kunigaikščio dvaro sekretorius Jonas Dimitras Siliukovskis parašė pirmąjį Lietuvos — Lenkijos valstybės laivynui skirtą traktatą „Jūrų valstybė“.

● TROJOS ATRADĖJAS KLAIPĖDOJE

Henriko Šlimano (Schliemann), XIX a. vokiečių archeologo, Trojos, Mikėnų, Kretos lobių ieškotojo ir atradėjo, gyvenimas yra artimai susijęs su Klaipėda. Ilgus metus H. Šlimanas gyveno Rusijoje, kur jis praturtėjo prekiaudamas, pasidarė pirmosios gilijos pirkliu. Tačiau jis nusprendė savo lėšas paskirti Trojos ieškojimui. Tai buvo jo vaikystės svajonė, kuri apvaldė jo protą ir jausmus, pirmą kartą perskačius tėvo padovanotą knygą apie Homero „Iliadą“.

1854 m. H. Šlimanas važiavo iš Vokietijos į Peterburgą. Atvyko į Klaipėdą, kur buvo jo agento Mejerio ir Ko prekybos namai. Keistos mintys jį apniko, kai jis perskaitė žodžius, įrašytus miesto vartuose: „Vultus fortunae variatur...“ („nepastoviai yra laimė“). Susimąstęs jis atvyko į jo garbei surengtus burmistro pusrūčius. Apie tai pasakoja VDR rašytojas H. A. Stolis (H. A. Stoll) istoriniame romane „Trojos sapnas“ („Der Traum von Troja“, Leipzig, 1956).

Kelyje iš Klaipėdos Šlimanas sužinojo, kad gaisras sunaikino Klaipėdą. Grįžęs atgal, jis pamatė laikui vaizdą: ugnies nuniokotame mieste kaminali kyšojo iš griuvėsių lyg antkapio paminklai. Uoste jis surado savo agentą Mejerį, į Šlimano klausimą jis beviltiškai mostelėjo ranka, atseit, sudėję prekybos sandėliai.

Pašto stotyje Šlimanas prie arbatos puodelio skaičiavo savo nuostolius. Čia jis susitiko jaunūlį, kuris, kaip paašikėjo, išgelbėjo jo prekes.

Kai atplaukė jūrų garlaivis, — pasakojo jam šis žmogus, — mūsų sandėliai buvo prikimšti ir nebebuvo čia vietos nei vienai statinai. Kadangi Mejeris buvo išvykęs į kaimą ir aš negalėjau iš jo gauti nurodymų, tai nusprendžiau savo atsakomybę prie pat uosto pylimo patatyti laikiną pasūre jūrų prekęms sukrauti. Ten jos ir buvo nugabentos. Jūs jau žinote, kad gaisras prasidėjo mūsų sandėlyje ir šlaures vėjas nešė ugnį per visą miestą. Todėl išliko sveika tik į šlaure, kurioje buvo sukrautos jūrų prekes...“

Vėliau H. Šlimanas išvyko į Graikiją, apsigyveno Atėnuose. Savo jėgas ir santaupas jis panaudojo antikinės kultūros paiešioms atskleisti. Jo radiniai praturtino žymiausių pasaulio muziejus.

"Mokslas ir Gyvenimas".

Mėgsta vilniečiai išvykas į gamtos prieglobstį. Pastovėkite gražų rudens sekmadienį prie bet kurio kello netoli Vilniaus. Transportas ant keturių, ant trijų ir ant dviejų ratų lekia pralenkdamas vienas kitą. Pilnas krepšiu, mašiu, meškerių, grybautojų, žuvautojų, šautuvų, šunų, medžiotojų. Su keliaiapius ir be keliaiapių. Su profkomitetų apvaliu atspaudu patvirtintais gamtos mylėtojų sąrašais ir be sąrašų.

Autoinspektoriai tokiais rytais atskelia anksčiau už pačius ankstyvuosius grybautojus ir medžiotojus. Žiūrėkite, saulė dar vos tik išlindo pro pušų viršūnes, o netoli Pirčiupio jau treps keli Respublikinės autoinspekcijos vyrukai. Jiems, deja, tenka žveioti sausumoje. Žvejai jie labai išrankūs — griebia tik sėdintis prie vairo neblavias, kreivali važiuojančius, su netvarkingais popieriais žuveles.

Kai iš už kalnelio staiga išnro „Volga“, net visko matę inspektoriai aktelejo. Automobilis lėkė priegulės prie žemės, pasiutusių greičiu.

— Nebeni gaisrininkai čia grybauti važiuoja, — nustebo eismo prižiūrėtojai.

Kai, davus ženklą, „Volga“ sustojo, autoinspektoriai dar labiau nustebo: pro automobilio langus kyšojo ne meškerės, o kažkokios keistai, lyg vandentiekio vamzdžių galai. Prie vairo sėdėjo solidus pilietis.

— Esmi Pavlas Krapivnojus, laikinai einantis Vilniaus automobilų profilaktinės stoties viršininko pareigas. Esmi ir pirmos klasės valnuotojas. Vamžuoj su tikslu, pulki į gamtos prieglobstį, išsidžiai paašikino jis.

— O keliaiapis? — Keliaiapis pas šios „Volgos“ valnuotoją Praną Kimbartą, — nesumišęs atsakinėjo eilinis viršininko pareigas.

— Tai kodėl jis ne prie vairo? — Esmi truputį drumstelėjęs, — nelabai lankščiu lietuviu atsiliepė nuo užpakalinės sėdynės Pranas Kimbartas.

— O „Volga“ kleno? — Lietuvos Aklųjų Draugijos Centro valdybos...

— Tai kaipgi čia dabar, — sugriežtino balsą inspektoriaus. — Kelialapis išrašytas visai ne šiai dienai, atseit, neteisėtai naudojates valdišią mašiną... Ir susėdote daugiau negu leidžiama — šeši suaugę ir pauglys... — Tal vis per mano jautrią širdį, — nesumiso eilinis viršininko pareigas. — Pakelievinę pasigallėjau... — Aš pas mirštančią bobutę važiuoju, — verksmingai plonu balseliu atsiliepė vienas pakeleivinių. — O aš pas amžinaatlišį dleduką keliauju... Tebunie jam lengva tėvų žemėlė, — storai kukčiojo, trindamas paraudusias akis ir nosį, kltas. — Pas savo tetą, tetukę važiuoju... Pakėliau ranką — sustojo ir paėmė... Duok dieve sveikatelę toklam geram žmogui, — greitai kalbė išpyskino trečias.

Inspektoriai paprastai nebūna lengvavatikiai. Kai jie linksmal pakalbino kartu su pakeleivingsiais važiuojantį vaikuką, tas su džiaugsmu viską išaiškino:

— Mes visi iš vieno kiemo išvažiavome. Šitie dėdės kartu su mano tete dirba... Vamžuojame žvauti. Parvešime žuvų, va, šitokių... — Išskėtė rankas vaikukas.

— O šitie vamzdžiai kam? — nestojo inspektoriai.

— Dėdei į kaimą vežu. Geras mano dėdė, reikla padėti, — atsiliepė vienas „pakeleivinių“.

Inspektoriai savo gyvenime dar nebuvo matę tokių vamzdžių vandentiekliu: galai užliuoti, įsuktos automašinių žvakės, keisti kranellai... Dar labiau įtartinali atrodė kelios futbolo kameros, pripildytos kažkokių dujų, elektromagnetos...

— Ką gi, matyt, jūs visi esate diversantai, — susimerkę tarpusavyje inspektoriai. — Jeigu nenorite sakyti teisybės — gausime prokuroro sankciją ir tuojau pat pasidinsime visus kaip pavojingus tiltų sprogintojus...

— Ne, tiltas nesprogs, vamzdžius dėdė meta po tiltu, į upę, — vėl melai pasivėso vienas išaiškinti vaikukas. — Pritaiso laidą, dėdė makaral, makaral, pasuka magnetu rankenėlę, vamzdžius vandenyje tili-lik bumt! Žuvys ir iškyla į paviršių. Didžiasias dėdes išgrabi ir į mašią, į mašią. O tos mažulukiškos-mažulukiškos, va tokutės — nuplaukia vargšėlės negyvos pavandeniu... — apgalestavo vaikukas.

Be didelio vargo buvo išaiškinta, kad „pakeleivinių“ yra automobilų profilaktinės stoties darbuotojai Jonas Gražys, Vadimas Kirilovas, Zbignevs Valevskis ir vienos Vilniaus ligoninės ukinis darbuotojas Nikolaus Matvejevas.

Is viso ko buvo matyti, kad „Zvejo-nės“ organizatoriai buvo profilaktinės stoties darbuotojai su savo viršininku Krapivnojus priešakyje. Ka gi, stotyje technika gera, specialistai yra, ten ir patia pragrau mašina padarysi, jei bus noras. O transportą gauti irgi nesunku. Pavėžinsi sekmadienį tuoj pat atremontuosime automašiną. Nepavėžinsi? gal sau laukli!

— Štai ir visas biznis. Taip įvyko ir su Aklųjų draugijos „Volga“. Oberbrakoniieri Krapivnojus su visą žuvis sprogintojų brigada autoinspektoriai išplukdė į paviršių. Tik ar nenuvingluos jis lengvai pavandeniu?

IS "ŠLUOTOS", 1964 m.

Paklydusios avys

LIETUVISKOJI, VOKISKOJI IR RUSISKOJI KLAIPĖDA

(Straipsnis R.E. Maziliausko iš "Europos Lietuvis")

(Pradžią praeitoje laidoje)

Arbatėlės su Smetona

„Posėdžių pradžioje ir pabaigoje, bet ir kitomis specialiomis progomis, buvo įprasta atstovus Laisvės Alejoje esančioje Karininkų ramovėje sukviešti arbatėlei. Ir mes jose dalyvaudavome. Čia būdavo ne tik arbatos, bet ir vyno, konjako, alaus, kavos ir užkandžių (originalė: „Sakuska“ — Red.). Tokiomis progomis būdavo draugiškai debatuojama. Ir prezidentas Smetona čia kartais pasirodydavo. Tokiais atvejais bandydavau. Jurgelaičio (kito atstovo — Red.) uoliai paremiamas, lietuviams atstovams išaiškinti, kad dėl šalies ekonominio skurdo kalti tėra blogi lietuvių santykiai su vokiškąjį Klaipėdos kraštą ir aplamai su Vokietija.“

„Pritarimo šitai pažiūrai susilaukiau iš ten, iš kur jos mažiausiai tikėjau: iš direktoriaus Galyvdžio. „Lietuiki“ žemės ūkio kooperatyvu viršininko. Impulsyviai ir garsiai jis tarė: „Pakalnischkis teisus. Už savo nepriklausomybę turime tik vokiečių kareiviams dėkoti!“ Tokiomis akimirkomis pastebėdavome, kad ne visi lietuviai buvo vokiečiams priešiškai nusiteikę.“

„Kai buvo svarstomas Kauno universiteto statusas, į mane kreipėsi keli lietuviai atstovai ir prašė, kad aš pasiūlyčiau pirmąją svetimą kalbą universitete įvesti vokiečių, o ne prancūzų kalbą. Jie aiškino: „Vokietija juk mūsų artimiausias kaimynas. Daug svarbiau, kad mūsų studentai vokiškai išmokyti“. Jie patys neturėjo drąsos tą pasiūlymą iškelti. Paaškinau, kad manęs klausimas nedomina, nes Klaipėdos krašto jaunimas studijuoja Vokietijos universitetuose. Vėliau pykau ant savęs, kad pasiūlymo neiškeliau. Buri būtime matė, koks didelis ratas tų, kurie Vokietijai buvo palankiai nusiteikę.“

Ne kumščiais...

Is anąkart cituotų J. Pakalniškio prisiminimų itin išryškėja, su kokių uolumu ir net kruopštumu jis šiandieną dar savo atmintyje rankioja ir dėlioja nors ir smul-

kiausius faktelius ar nuogirdas, kurios tik galėtų kokių nors būdu paremti jo pažiūrą, kad Lietuvos visokeriopas išganymas buvęs artimuose ir draugiškuose santykiuose su Vokietija. Pačiuose lietuviuose panašią tezę paprastai skelbdavo vadinamieji voldemarininkai, pasižymėję ne tiek savo gausumu, kiek triukšmingumu. Neseni istoriniai įvykiai, nepaskutinėje eilėje išlikę dokumentai apie Hitlerio planus Lietuva germanizuoti šita Pakalniškio įtaigojama vokiškai lietuvišką idilią: vis dėlto griau-na, jau nekalbant apie jo prisiminimuose išreiškiamą prielaidą, kad „vokiškasis Klaipėdos kraštas“ privalo priklausyti Vokietijai.

Tokia prielaida lietuviams niekad nebuvo ir ateityje niekad negalės būti primtina, tačiau iš J. Pakalnischkio prisiminimų išryškėja, kad jis Lietuvos seime iš tiesų stengėsi diplomatiškai, taktiškai ir ne naciškai-reksmingai puoselėti geresnius lietuvių-vokiečių santykius. Jis rašo:

„Ne kumščiu stala daužydamas, bet nuolat skatindamas supratimą palaipsniui susilaukiau pasitikėjimo. Kartą net buvau išrinktas į nelabai svarbią seimo komisiją, kuri turėjo apsvarstyti vieno įstatymo projektą. Todėl ilgai nui galėjau ir už seimo sienų vienam kitam bedon patekusiam žemiečiui padėti“.

Plechavičiaus byla

„Prisimenu įvyki, kuris Klaipėdos krašte nedaug kam tebuvo žinomas. Griežtumu prieš komunistus pagarsėjęs lietuvių pulkininkas Plechavičius kartą girtame stovyje negražiai elgėsi Klaipėdos krašto pasienio vietovės Nimerzatės kurhauze. Jis revolveriu grasino svečiams. Išsautas klaidietis policininkas Lepa buvo priverstas jį nuginkluoti, kad nepridarytų ko nors baisaus. Vėliau pulkininkas pasijuto, kad įžeista jo karininkiška garbė, ir Lepai iškėlė bylą už tarnybinių pareigų peržengimą. Visos instancijos Lepą pripažino kaltu, ir jis buvo nuteistas, rodos, šešis mėnesius kalėti. Jis krepšė į Krašto prezidentą

(originalė „Landespraesident“, matyt, seimelio pirmininkas — R e d.). Baldschu, bet ir jis negalėjo padėti, nes Klaipėdos krašto įstaigos turėjo pildyti lietuviškų teismų sprendimus. Tačiau Baldschus jį nukreipė į mane, ir jis su vienu savo kolega mane aplankė Klaipėdoje seimelio posėdžių metu. Jam sakiau, kad laikau savo pareigą bent pabandyti padėti savo žemiečiui. Nuvažiavau į Kauną, gavau audienciją pas Smetoną, ir Lepai nereikėjo sėdėti.

Raštiko byla

„Papasakosiu dar vieną atsitikimą. Lietuviai sudaužė Priekulės kapinėse pastatytą paminklinę lentą Pirmojo karo metu kritusiems kareiviams. 1938 m. pavasarį parapija norėjo paminklą atstatyti ir iškilmingai atidengti. Karo komendantas Liormanas nedavė leidimo. Vieną dieną buvau telegrama iš namų išsautas į seimelio raštinę Klaipėdoje. Ten susitikau su atstovais Bingau ir Monien, ir tryse elektrine automa-tricia per dvi valandas pasiekėme Kauną, kur pasiprašėme pasimatymo su Lietuvos kariuomenės vadu ir gynybos ministru Raštikiu. Aš ministrą prašiau leisti atidengti iškilmingą paminklinę lentą. Jis mane išlauskė ir pritariamai linktelėjo: „Sutinku, sutinku“ (originalė įrašyta lietuviškai „sutinku“ — R e d.). Todėl iškil-mės galėjo įvykti, kaip buvo iš anksto suplanuota“.

Šioje vietoje bene įterptina, kad asmenų pavardės vertime rašomos taip, kaip ir vokiškame prisiminimų originalė. Raštiki-s, sakykime, rašomas teisingai lietuviškai, o Baldžius jau vokiškai — Baldschus. Prisiminimų autorius tuo, matyt, pabrėžia aprašomųjų asmenų „lietuviškumą“ arba „vokiškumą“. Vietovardžiai vertime visi sulietuvinti, atseit, atstatyti į pirmąją lietuvišką lytį. Autorius, sakykime, Priekulę vadina „Proekulse“.

Lenkų ultimatumas

Kai politiniai įvykiai neliesdavo Lietuvos santykių su Vokietija ir „vokiškuoju Klaipėdos kraštu“, J. Pakalnischkis savo atsiminimuose lietuviškuosius reikalus aprašo su šiltu jausmu ir aiškiai proletuviškai. Pavyzdžiui gali būti ir jo prisiminimai apie 1938 m. Lenkijos ultimatumą Lietuvai. Jis rašo:

„Du seimo posėdžiai man ypač įstrigo: 1938 m. kovo mėnesį buvęs slapstas posėdis dėl lenkų Lietuvai įteikto ultimatumo ir antras posėdis, kuriame buvo svarstomas

karo stovio panaikinimo įstatymas 1938 metų spalįje.

„Pirmojo posėdžio aplinkybės dar gerai prisimenu. Kovo 18 d. rytą grįžau iš posėdžių Kaune ir iš Klaipėdos siauruoju geležinkelio važiuavau namo. Baugstkoraluose manęs jau laukė žmona su telegrama iš Kauno, kuria buvau skubiai kviečiamas atgal į nepaprastą posėdį. Atstovo žmonos likimas! Sekančiu siauruku turėjau grįžti į Klaipėdą, kad suskubėčiau į naktinį Kauno traukinį.

„Kovo 19 d. visi seimo nariai su didele įtampa susirinko. Apie įvykius pranešė, rodos, pats užsienių reikalų ministras Lorzoraitis. Kovo 11 d. Marcinakyse (originalė „Marcinkance“ — R e d.) prie lenkų-lietuvių sienos lietuvių pasienio sargybiniai nušovė lenkų kareivį. Lenkijoje vyko demonstracijos, reikalaujančios žygio į Kauną ir lenkų kariuomenės bazės Nemuno žiotyse. Varšuvoje buvo paskelbtas labai griežtas ultimatumo projektas, bet užsienių reikalų ministras Beckas jį labai sušvelnino ir įteikė Kaunui. Tačiau ir pastarasis Lietuvai buvo pakankamai išsautkiantis. Vienintelis ultimatumo punktas buvo reikalavimas su Lenkija užmegzti diplomatinis santykius. Santykius užmegzti su Vilniaus krašto plėšiku juk reikė su tuo apipilešimu sustaikstyti ir nuo Vilniaus atsiskirti.

„Dėl susidariusių aplinkybių — Vokietijos reichas buvo dėl Klaipėdos užsirusitęs — visi atstovai rėmė ultimatumo priėmimą“.

Su portfelio iš salės

„Svarstymai dėl karo stovio panaikinimo 1938 m. spalio mėnesį truko keletą dienų. Čia jau nebebuvo neišvėjęs vykstancijos dramos stebėtojų, čia aš pats ilgą laiką buvau skriaudžiamas. Todėl, gal būtų, kai kurie įžvalgesni lietuviai atstovai ir baiminosi, kad galiu perduodu aistringai reaguoti. Jie manęs prašė šiuo klausimu ty-lėti ir jiems perleisti reikalą ir klaidiečiams primintu būdu sutarkyti. Vieną dieną išskentėjau, bet tada nebegalėjau tylėti. Paprasčiausiai turėjau pasakyti, kiek daug pikto jie su 12 metų trukusiu karo stoviu pridarė. Atrodė, kad aš idūriau į širšių lizdą. Bestija, šukšlė, išdavikas — tai tebuvo kelios tų malonybių, kurios man buvo šaukiamos, kumštims siūbuojant. Ar turėjau į tai įsivelti ir į plūdimą atsakyti plūdumu? Ranka pamojau seimo pirmininko kėdėn: „Nepriavau tokio plūdimo klau-

syti!“ Pasiėmiau portfelį ir iš posėdžių salės išėjau“.

Šioje straipsnyje bene ryškiausiai pasireiškė tas pabrėžtas Johanno Pakalnischkio atsiribojimas nuo Lietuvos valstybės. Čia aiškiai ir su matomu kartėliu išryškėja, kad lietuviai tai „jė“, tai „kiti“, „sve-timi“, ne „mes“. „Be kumščio“ trejetą metų puoselėjęs draugiškus santykius su lietuviams seimo atstovais, prisiminimų autorius juos staiga pavadina „širšių lizdu“...

J. Pakalnischkis šioje vietoje, atrodo, vi-siškai ne nesigilina, kodėl tas karo stovis taip dirbtinai ir nenormaliai ilgai Lietuvoje aplamai buvo paskelbtas. Jis tikrai nebuvo sugalvotas tam, kad „skriausti“ klaidiečių vokiektininkus. Iš tiesų tas karo stovis buvo pagrindinis tautininkų režimo ramstis. O to režimo butaforiškai sukurtojo seimo atstovas, Johanno Pakalnischkis, į reikalą rimčiai, atrodo, nė nebandydamas įsigilinti, štai, išplūsta „širšių lizdu“. Kaž-kaip nerimta ir nenuoseklū...

Supratimas

Seiman prisiminimų autorius vis dėlto grįžo. Kaune jis buvo dar tada, kai Hitleris Lietuvai priverė Klaipėdos kraštą atiduoti Vokietijai. Jis rašo:

„1939 m. kovo 22 d. vakare, kai Vokietijos policijos daliniai ties Tilže jau žygiavo į Klaipėdos kraštą, važiuavau Kauną ir savo paskutinį seimo posėdį — iš mūsų trijų buvau vienintelis. Kovo 23 d. atsiverkinau su seimo pirmininku. „Galimas dalykas, kad mes jūsų, klaidiečių, gerai nesupratome“, tarė jis su apgalestavimu“.

Galimas dalykas, kad seimo pirmininkas buvo teisus. „Didlietuviams“ vis dar nėra lengva įsijauti į šimtmečiais skirtingoje kultūrinėje aplinkoje besiformavusius „mažlietuvių“, suprasti jų galvoseną, įsijauti į jų mąstyseną. Tačiau lietuviškų interesų suprasti nepajėgia nė neabejotinai lietuvių kilmės, vokiečių besijaugūs, „nuosakiai“ laikytis bendąs Johanno Pakalnischkis. Pasak jo, nei dabartiniai Lietuvoje valdantieji, nei išėjusios vadai nesuprantą klaidiečių „Heimatrecht“, teisės ir savo tėvynę. „Jei jie bent dabar mus suprastų“ savo prisiminimus užbaigia Pakalnischkis. Tikriausiai suprastų, jei jis pats iš savo taip dažnai linkniuojamų trijų žodžių pirmąjį išleistų. Tie žodžiai: „Vokiškasis Klaipėdos kraštas“.

R. E. Maziliauskas

ST. CATHARINES, ONT.

KLVS "RAMOVĖ", Niagara pusiasalio skyrius, rengia Lietuvos Kariuomenės atkūrimo 51 metų sukaktuvių paminėjimą Welland - Page gatvių kampe (susikirtime), kuris įvyks šeštadienį, lapkričio mėn. 22 d. 6:30 val. vak. punktualiai.

Programoje: Paskaita skaitys - svečias iš JAV - biu.

Meninė dalį išpildys - Rochesterio meniniai vienetas
a. Mišrus choras,
b. Moterų sekstetas,
c. Atatinkama poezija.

Vėliau seks šokiai prie gero orkestro, laimės staliukai ir turtinga loterija. Taip pat veiks įvairių gėrimų bufetas.

*** **

Sekmadienį, lapkričio mėn. 23 d. 10 val. ryto Tėvų pranciškonų koplyčioje bus pamaldos už žuvusius karius - partizanus.

*** **

Visi Niagara pusiasalio ir apylinkės lietuviai yra kviečiami atsilankyti į šią tradicinę karių šventę, kurioje pasiklausysite paskaitos ir gražios meninės programos ir linksmai praleisite keletą valandų laiko. Taip pat kviečiame skaitlingai dalyvauti sekmadienio pamaldose.

Skyriaus Valdyba.

SUDBURY, ONT.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS VALDYBA š.m. lapkričio mėn. 22 d., šeštadienį, 130 Frood Rd., ukrainiečių salėje ruošia Lietuvos kariuomenės paminėjimą. Visi tautiečiai kviečiami dalyvauti, pasikviečiant savo draugų ir svečių.

*** **

Gros geras orkestras. Veiks bufetas.

*** **

KLB Skyriaus Valdyba.

LONDON, ONT.

VEKLIOS MOTERYS

Šeštadieninė lituanistikos mokykla Londone veikia jau labai senai. Darbštūs mokytojai įdeda daug darbo ir daug laiko, kad mūsų jaunimas pramokytų lietuviško žodžio ir rašto. Mokytojų taktininkai yra tėvų komitetas, kuris neša ant savo pečių visą administracinį darbą. Londone daug esame turėję komitetų, gi šiame tėvų komitete sudaro trys moterys. Tai yra p. Birutė Eimantienė, p. Gražina Petrauskienė ir p. Aldona Počenė. Taip atrodo, kad Londone seniai turėjome tokį veiklų komitetą. Komiteto rūpesčiu yra gauta geros mokyklos patalpos. Geros klasės ir geri suolai palengvina mokytojų darbą ir suteikia mokyklinę atmosferą mokinių tarpe. Anksčiau mokyklos eidavo parapijos salėje. Kadangi visos klasės buvo vienoje salėje, darbas buvo sunkus ir viena klasė trukdė kitai.

Spalio 25 d. mokyklos tėvų komitetas, surengė labai puikių šokių vakarą. Nuotaika buvo puiki, muzika gera. "Baltijos" ansamblis atliko šiai progai pritaikytą trumpą programą. Laikę programos Londono lietuvių bendruomenės pirm. J. Aušrotas pasveikino visus šeštadieninės mokyklos dalyvaujančius ir pranešė, kad PLB -nės valdybos švietimo komiteta yra atsiuntusi Londono lietuviškos mokyklos mokytojams padėkos diplomus. Diplomams įteikti buvo pakviesimas į KLB-nės švietimo K-jos pirm. p. L. Tamošauskas. Prieš įteikdamas diplomus p. Tamošauskas jautriai žodžiu pasveikino visus mokyklos darbuotojus, pasigėrėję gražiu jaunimo būriu, sutelktu "Baltijos" ansamblyje. Londono visuomeninei palinkėjo ir toliau dirbantis lietuviybės reikalui.

Diplomais buvo apdovanoti šie mokytojai: ilgametis mokyklos vedėjas ir mokytojas L. Eimantas, mokytojos - p. U. Bliskienė, p. G. Petrauskienė ir p. D. Chainauskienė.

o Spalio mėn. 26 d. įvyko Londone visuotinis susirinkimas. Išrinkta nauja valdyba į kurią įeina: J. Aušrotas, Alfonsas Pocius, Andrius Petrašiūnas, Juozas Lukša ir Viktoras Navickas. Linkime sekmes naujam komitetui, nes per jų kadenciją Londone įvyks 16-toji Kanados Lietuvių Diena.

B. A.

Chicago, Ill.

1. Chicagoje, neseniai pasirodė storoka ir gana įdomi nauja knyga, pavadinta "Nuo krivulės iki raketos". Tai būvusių Lietuvos pašto, telegrafo, telefono ir radijo tarnautojų atsiminimai apie pašto įsikūrimą, sėkmingą 20 metų plėtimąsi ir jos tarnautojų kultūrinį gyvenimą. Knyga turi apie 550 puslapių ir su 300 nuotraukų ir spalv. Lietuvos

TORONTO

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAJE TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

Kapitalas virš trijų su puse milijonų dolerių

MOKA
5 1/2% už depositus
6% už šėrus (numatoma)
7% už 1 m. term. dep.
7 3/4% už 2 m. term. dep.

IMA
8% už mortgicijus
8% už asm. paskolas

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGICIJUS pagal valdžios nustatytą normą - 66% įkainuoto turto. VISU NARIŲ GYVYBE apdrausta santaupu dydyje, bet ne daugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta).

BUSTINĖ: Lietuvių Namai - 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

ĮVAIRŲS SIUNTINIAI IR DOVANOS

Lietuva, Latvija, Estija, Ukraina ir U. S. R. paprastu bei oro paštu.

BE MUITO DOVANOS:

Įvairios sudėties maisto siuntiniai, automobiliams motorai ir padangos, motociklai, dviračiai, skaidriosios mašinos, siužetinės mašinos, televizijos prietaisai, transistoriniai radijo aparatai, laikrodžiai, kilimai ir baldai.

Maisto siuntinių svoris neribotas.

- Be to, siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19% svarų gryno svorio.
- Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių.
- Gyvena ne Toronto, prašomi savo sudarytus siuntinius bei užsakymus siųsti mums paštu ar ekspreisu. Apmokėsime gavę mūsų pranešimą.
- Sąžiningai ir greitai patarnaujame.
- Jeigu turima neaiškumų, prašome klausyti - telefonu bei rašyti, mielai paaiškinsime ir duosime patarimą.
- Mūsų įstaiga labai daug patarnavo ir pasirodusi patarnauti ateityje.

DARBO VALANDOS:

pirmadieniais - penktadieniais nuo 9 val. ryto iki 7 val. vakaro;

šeštadieniais - nuo 9 val. ryto iki 5 val. p. p.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA BALTIC EXPORTING CO.

480 RONCESVALLES AVE. TORONTO 3, ONT.

Telefonas LE 1-3098

Savininkai A. ir S. KALUZA

PLB PIRMININKAS TORONTE

Kanados Lietuvių B-nės Krašto Tarybos narių suvažiavimo proga, spalio 18 d. Toronte lankėsi Pasaulio Lietuvių B-nės Centro v-bos pirm. Stasys Barzdukas.

Garbingasis svečias suvažiavime ne tik tyliai svečių nesilaukė, bet ir labai aktyviai reiškėsi įvairiose suvažiavimo dalyvių diskusijose ir tarė po žodį - kitą įvairiais kitais klausimais ir atvejais.

Stasį Barzduką anksčiau žinojau ir pažinojau kaip gerai žinomą pedagogą, ypač liuanistą - žinovą, Fordhamo universiteto liuanistikos dalykų dėstytoją, šiaip jau - labai gerai mezgantį rašytinį ir sakytinį žodį, taigi, žurnalistą ir gražią minčių oratorių (ne dėl jo balso pajėgumo ar dikišios meistriskumo), bet dėl itin sklandžiai reiškiamų minčių. Nebūtų, mat, žmogus künü, siela ir inteligentine dvasia - liuanistas. Kaip jau minėjau, jis geras žurnalistas ir redaktorius, dabar, šalia PLB pirmininko pareigų, redaguoja ir "Pasaulio Lietuvių".

Dėl tos jo neaplenkiamos liuanistikos, buvau kartą ir aš pakliuvęs į jo nagus. Pasakysiu, vos išsiskau. O buvo - šitaip:

Kai paruošiau Mažosios Lie-

pašto ženklus. Ji suskirstyta į 20 skyrių ir lengvai susigaudoma norimos medžiagos susiradimu. Iki šiol jau yra išplatinta pusė knygos tiražo. Ji yra įrašyta kietuose, mėlynos spalvos, kaip buv. pašto tarnautojų uniformos. Knyga įdomi ne tik paštininkui, bet ir visuomenininkui bei kultūrininkui, o ypatingai - istorikui. Knygos užsakymo reikalui rašyti: A. Gintneris, 3221 W. 61 st., Chicago, Ill. USA. 60629. Jos kaina - \$5.-

2. Drezdeno miestas, Vokietijoje, Saksonijoje, buvo subombarduotas 1945 metų vasario 13 - 14 dienomis. Jame tuo laikų gyveno daug lietuvių, kurie visa tai matė ir pergyveno. To pragarų žemėje išspūdžius reikėtų užrašyti. Medžiaga būtų panaudota atskiram leidiniui, kuris jau ruošiamas 25 metų sukakties progą, nuo to baisaus įvykio pamihėjimui. Reikalinga atsiminimų medžiaga ir nuotraukos, o ypatingai žuvusių lietuvių tame Drezdeno pragare. Viską siųsti adresu: A. Gintneris, 3221 W. 61 st., Chicago, Ill. USA. 60629.

tuvos patriarcho, Martyno Jankaus, monografijos rankraštį, tai tos knygos leidėjas, a. a. J. Bačiūnas, kaip savo dideliu dviem draugam - prof. dr. J. Puzinui ir liuanistui - pedagogui Stasiui Barzdukui - ėmė ir pavedė rankraštį peržiūrėti ir pasakyti savo nuomones apie jo kalbinę - taigi, liuanistinę bei kompozicinę bei istorinę vertę. Oleidėjas, kaip žinome, yra padėties viešpats. Jis nenori keletos tūkstančių dolerių išmesti, jei toji knyga būtų su žymesniais trūkumais.

Taigi, šiedu savo sričių žinovai - "liūtai" (Puzinas ir Barzdukas) ir ėmė mane šokdinti, kaip mažą ežiuką. Nors šokinėjau, bet ir atsikirtinėjau - diskutavau (raštiškai) ir replikavau į jų (ypač į prof. dr. J. Puzino) įvairius užmetimus, klaidų - klaidelių nurodymus, kartais - ir didelesius ar mažesnius perdėjimus, pakol rankraštis pasidarė priimtinas ne tik jo peržiūrėtojams, bet ir leidėjui, amžinos atminties J. Bačiūnui. Pagaliau, St. Barzdukas tarp manęs ir dr. J. Puzino buvo pasidavęs, netgi, tam tikru "moderatoriumi" ir padėjo mums mintis suderinti.

Tad tokie (papildomi) buvo mano žinties ir pažinties priedai su liuanistu Stasiu Barzduku. Kiek mažiau jį pažinojau kaip visuomenininką, nors žinojau (prie pirmininko a. a. J. Bačiūno) jį esant PLB-nės vykdomoju vicepirmininku ir "Pasaulio Lietuvių" redaktoriumi, na, kas be ko, gal kartais redaguojančią Pirmininko kalbas, ar duodantį jam vienokius ar kitokius patarimus, kaip kad daro Kiesingeris Nixonui... Tai, sakysiu, gal buvo ir viskas iš mano žinojimo apie Barzduką tojos srityje.

Bet čia, (bendruomenininkų suvažiavime Toronte), nors jis (Barzdukas) susitikęs ir pasisveikinęs su manim, prisitarė, jog šiaip jau laikraštiniukų vengias, "prisibijęs" ir duodas jiems kelią - apsilenkdamas...

Nežiūrint to, apie jį patį, kaip visuomenininką ir PLB pirmininką, Toronte posėdžių metu gana daug patyriau ir sužinojau. O iš to - jau esu pajėgus daryti kokias nors išvadas.

Norėtusi pasakyti, jog jis (Barzdukas) - tikrai buvo vertas įsiaiuti į a. a. J. Bačiūno batus. Pastarasis, mat, buvo visur ir visų gerbiamas bei mylimas todėl, kad nors pats būdamas taučinių srovės žmogus (net garbės nariu išrinktas), bet buvo

ypatingai didelis tolerantas visų srovių žmonėms ir, atrodo, už lietuvių sugyvenimą ir vienybę buvo pasiryžęs, netgi, galvą guldyti.

Na, ir jo įpėdinis, Stasys Barzdukas, nors būdamas dešiniojo sparno žmogus, bet taip pilnas gražaus solidarumo visų kitų įsitikinimų savo broliams ir sesėms lietuviams.

Tai buvo nesunku pastebėti ypač minėtam lietuvių suvažiavime Toronte. Jis daugelį kartų ten kalbėjo, ir kalbėjo taip dailiai, taip tolerantiškai, pasakytumė, tarytum net tėviškai savo mintis dėstė, atsakinėjo į paklausinus, kad, atrodo, visi, o visi suvažiavimo dalyviai buvo juo ypatingai patenkinti.

Nebe reikalo jam Ohio Liet. Gydytojų d-ja gal prieš porą ar trejetą metų paskyrė tūkstančio dolerių premiją už visuomeninę veiklą ir, bendrai, bendruomeniškumą.

Gyvuok, mūsų - (visų!) - Pirmininke, dar ilgus metus ir skleisk bei stiprink mūsų tarpe bendruomeniškumo (taigi, ir tarpusavio sugyvenimo) idėją.

Pr. ALŠENAS

Dr. B. NAUJALIS natūralaus gyvybės sveikatos klinika (metus gilesnę gydomąją ir praktinę atlieka įvairiose ligoninėse) pilnai veikia ir priima pacientus nuo 9 val. ryto iki 5 val. vak., 460 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont., Tel. LE 3-8909.

Beto, kas neisigijote lietuvių kalboje Dr. Naujalis išleistas knygos - kaip apsisaugoti nuo širdies priepuolio, tai prisijunkite 2 dolerių gausite paštu knygelę "Pažink savo širdį ir pakeik ją".

PRANESAMA APIE NAUJĄ GYDOMĄJĄ MEDŽIAGĄ - sutraukiančią hemorojus

Tai yra ypatinga gydomoji medžiaga, įrodžiusi galią sutraukti hemorojus ir pataisyti sugadintus audinius.

Pagarbės tyrimų institutas at rado nepaprastą gydomąją medžiagą, sugebančią sutraukti hemorojus be skausmo. Ji per kelias minutes sumažina niežėjimą ir nepatogumus bei pagreitina uždegimo pažeistų audinių gijimą.

Visais tyrimo atvejais švelniai skausmams įvykdyti hemorojus susitraukimas.

Tačiau visų svarbiausia - rezultatai būdavo tokie nuostabūs, kad šis pagerėjimas tesdavosi daugelį mėnesių.

To buvo pasiekta naudojant gydomąją medžiagą (Bio-Dyne), kuri greitai padeda užgyti pažeistoms celėms ir sužadina naujų audinių augimą.

Dabar Bio-Dyne galima gauti tepalo bei lazdelės formose "Preparation H" vardu. Prašykite visose vaistinėse. Pinigai bus grąžinti, jei nebūsite patenkinti.

GREIČIAU... PIGIAU... GERIAU...
IR TIKRAI PADĖSITE SAVO ARTIMIESIEMS
UŽSAKYDAMI SIUNTINI PER
BALTIC STORES LTD
(Z. JURAS)
421 HACKNEY ROAD, LONDON, E.2. ENGLAND
Telephone: 01-739 8734

Ši rudenį siūlome 3 dovanų siuntinius sudarytus iš tokių dalykų, kas labiausiai reikalinga ir naudinga Lietuvoje.

RUDENINIS (1) 1969.

3 įardai vilnonės veliūro medžiagos vyriškam arba moteriškam paltui, 3 1/2 įardo puikios kostiuminės angliškos vilnonės medžiagos vyriškam arba moteriškam kostiumui, 2 įardai crimplene medžiagos puikiai suknėlei, vyriškas arba moteriškas aukštos rūšies megztukas, išieginiai nailono marškiniai arba bliuskute, 1 pora vyriškų arba moteriškų kojinių (vilnonių arba nailoninių), 20 geriausių rūšies cigarečių. Kaina \$ 100.

RUDENINIS (2) 1969.

Nailoninis itališkas vyriškas arba moteriškas lietaipaltis, 3 1/2 įardo vilnonės angliškos kostiuminės medžiagos, 2 1/2 įardo vilnonės moteriškai suknėlei medžiagos, 1 gelėta arba ornamentais vilnonė skarelė, 1 vyriškas arba moteriškas megztukas, 1 kaklaraištis arba dėžė šokoladinių saldinių, 2 šilkinės arba nailoninės skarelės. Kaina \$ 100.

MAISTO SIUNTINYS 1969.

6 sv. geriausių kanadiškų miltų, 1/2 sv. arbatos, 1 sv. kakavos, 2 sv. ryžių, 1/4 sv. pipirų, 1/4 sv. bakpos lapų, 1/2 sv. geriamo šokolado, 1 dėžutė nescafes, 2 sv. geriausių kiaušinių taukų, 1 dėžė šokoladinių saldinių. Kaina \$ 35.00.

- I kiekvieną rūbų siuntinį galima dėti šiuos labai naudingus ir pagėdaujamus dalykus Lietuvoje: Nailoniniai lietaipaltis \$11.00, geriausios rūšies vilnonės skarelės \$5.00, nailoninės kojines \$2.00, nailoniniai marškiniai \$9.00.
- Taip pat priimame užsakymus auto mašinoms, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, šaldytuvams ir t. t.
- Mūsų sąskaitas suteikią Jums teisę gauti mokesčių mokėjimo sumažinimą.
- Kiekvieno siuntinio pristatymas yra garantuotas.

HAMILTON

Geriausia taupyti ir skolintis tik Hamiltono lietuvių

KREDITO KOOPERATYVE "TALKA"

21 Main Street East, Room 203, tel. 528-0511.

Nemokamas gyvybės ir asm. paskolų draudimas
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas
Parduodame American Travelers čekius ir money orderius
Užtikrintas indėlių saugumas
Kapitalas virš \$1,600,000.00

MOKAME UŽ:

Depozitus	5%
Sėrus	5.5%
Už vienų metų indėlius	8%
SKOLINAM:	
Asmenines paskolas iš	10%
Nekiln. turto paskolas iš	9%

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta.

MALONIAI KVIEČIAME SUBATVAKARĮ,

kuris ruošiamas šeštadienį, lapkričio mėn. 29 d. JAUNIMO CENTRE.

Programoje: G. Veličkos 2 veiksmų muz. pjesė

"ŽYDINTIS VASAROS VĖJAS"

kurią stato Hamiltono jungtinės meno pajėgos.)

Turėsime šiltų užkandžių bufetą, visokio pasirinkimo barg, turtingą loteriją ir laimės staliukus.
Dominic Ferry orkestras nuo 9 iki 1 val. Vaidinimo pradžia - 7 val. vakaro.

Įėjimas - \$2.50

Tautos F. Skyr. V o l d y b a.

TAUTOS FONDŲ SUBATVAKARIS

"Žydintis Vasaros Vėjas" vėl dvelktels šeštadienio vakarą Jaunimo C.salėje. Lapkr. 29 d. Tautos Fondo ruošiamame priešadventiniame subatvakaryje hamiltoniečiai turės progą dar sykį pamatyti visų labai mėgiamą G. Veličkos 2 veiksmų muzikinę pjesę. Kiekvienas ją tikriausia prisimena iš Vokietijos stovyklinių laikų. Vietoj sukurto ansamblio iš dramos būrelio "Aukuras", tautinių šokių grupės "Gyvataras" ir parap. choro tą veiklą yra gražiai atkūrę ir kartą statę čia Toronte ir St. Catherine's, kur visur susilaukė labai didelio pasiskimimo. Čia "Rūdomas" Lietuvos vienas panėmunės kaimas, kur baigę šienapiūtį lietuviai vaišinasi alumi, suėjęs talka linksmam dainuotui ir susikabinusios poros trenkia jonkelį ir klumpakojį, kai tuo tarpu tarp jaunų vyksta meilės intrigos. Mums tai sukelia praeties nostalgiją ir ilgesį savo gimtojo krašto. Gi jaunimas čia turės progą pamatyti vieną gyvą lietuviškojo gyvenimo iškarpa iš netolimos praeties.

Vaidinimas prasidės 7 val. v. o.š. kiai-nuo 9 iki 1 val. Šokių gros lietuvių mėgstamas Dominic Ferry orkestras. Bus bufetas su šiltu užkandžiu, baras su dideliu pasirinkimu ir vertingų fantų loterija. Po 20 dol. laimės staliukams yra aukoję mūsų duosnūs verslininkai: Ant. Tėvelis, Alf. Šilinskis ir A. Liaukus. Paskirkime šitą priešadventinį subatvakarį išėjimui. Čia atvykę pamatysime gražų vaidinimą ir maloniai praleisime laiką su savo draugais ir pažįstamais. Niekas dar nesigailėjo dalyvavęs Tautos Fondo ruošiamame vakare. K. M.

MONTREAL

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS GIRDIMAS KAS
ŠEŠTADIENIS PER
STOTI
BANGA 1410, 10:00 VALANDĄ VAKARŲ
TEL. 669-8834. Programos vedėjas L. Stankevičius

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

601 St. John Road TEL. 695-3883
POINTE CLAIRE, QUE.
(M. RUTKAUSKO)
• Atliekame prabėgimo ir kapitalinio auto-mašinų darbus.
• Taip pat patarnavimas gazolinu, alyva, padangomis ir kt.
• Tikrai keliolika minučių iš Montrealo greitkelio Nr.40 arba Nr.20. Atvažiuok neapsiriksime!

LaSalle Radio Taxi

Savininkas Alfonsas Viskantas

SPECIALIOS KAINOS:

- Krikštynoms, vestuvėms ir laidotuvėms.
- I tolimesnes užmiesčio ir kito miesto vietas.

SKAMBINKITE

iš visų vietų LaSallėje.

TEL. 366-8300

-- visos 24 valandos.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

TEL: garažo 366-0500
namų - 366-4202

TAISAU IR DAŽAU AUTO-MAŠINAS.

7717 RUE GEORGE LASALLE, P.Q.

SAY. G. DESROCHERS.

(Priešais NL redakciją)

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

TEL. 769-2941.

239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsaky mus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

Windsor

DRY CLEANERS & DYERS CO. LTD.
1205 CHURCH AVENUE, VERDUN, P.Q.

Tel. 768-6679.

Windsor yra moderni valykla, turinti 20 metų patirtį šiam darbe. Turinti naujai įrengtą moderniausią drabužių apsaugą (storage) ir greitą patarnavimą.

Savininkai: A. Kersys, P. Petrulis, P. Keršulis, A. Greibus.

Baltic Woodwork Co.

TEL. 366-3884

K. KIAUSAS ir J. ŠIAUČIULIS
547 Lafleur Ave., LaSalle (650) P.Q.

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

BELLAZZI-LAMY INC.

TEL. 366-6941

BOIS DE CONSTRUCTION
BUILDING MATERIALS

7682 BLVD. CHAMPLAIN
coin 6ieme Ave., LaSalle

(VAIRI MEDŽIO STATYBINE MEDŽIAGA:
Durys, langų remai, izoliacija, Ten - Test, Masonite, statybinis popieris, cementas, B.P. išdirbiniai, cementas ir kt.)

KELEIVIS

536 Broadway,
So. Boston, Mass.
02127 USA.

Aišku, esate girdeje, kad tai laikraštis, kuris jau eina 62-sius metus. Jį vieną giria, kiti peikia, bet visi jį mėgsta skaityti. Kodėl?
Todel, kad jis niekam nepataikauja ir nesibijo teisybės rašyti. Teisingomis žiniomis iš visur (daug rašo ir apie dabartinę Lietuvos gyvenimą) laikraštis per 61 metus pelnė gerą vardą ir pasitikėjimą.

Keleivis duoda ir teisiųjų patarimų, jame rasite gražių apsakymų bei eilėraščių. Jis turi ir moterų skyrių. Prenumerata tik \$5.00.

Jau galima gauti --- 1979 --- metų Keleivio Kalendorių. --- Kaina \$1.00.

SĖJA

Tautinės, demokratinės minties mėnesinis lietuvių laikraštis. Leidžia Varpininkų leidinių fondas.

Redaktorius: Gražvydas Lazauskas.

Administracijos adresas: Juozas Urbelis
1649 N. Broadway, Melrose Park, Ill. 60160 USA.
Prenumerata: JAV ir kitur \$5.00 metams.

Lietuvos kariuomenės atkūrimo paminėjimas rengiamas Kanados Lietuvių Veteranų Sąjungos "Ramovė" ir L.S.S.T. Hamiltono D.L.K. Algirdo Šaulių Kuopos, 1969 m. lapkričio mėn. 22 d., šeštadienį 7 val. vak J.C. salėje, 58 Dundurn Street N. Hamiltone

BALIUŠ---ŠOKIAI:

1. Jumoro Šiupinys, vad. p. E. Kudabienės.
2. Bufetas: kieti ir minkšti gėrimai.
3. Turtinga daiktinė loterija.
4. Laimės staliukai.
5. Groja Benny-Ferry orkestras.

Bilietai gaunami prie įėjimo. Suaugusiems \$2.00, o studentams \$1.00.

PROGRAMA sekmadienį, lapkričio mėn. 23 d.

1. 11 val. ryto organizacijos įneša vėliavas į baznyčią.
2. Šv. Mišias atnašaus prel. dr. J. Tadauskas ir pasakys pamokslą.
3. Po pamaldų Libera už žuvusius karius, šaulius ir partizanus.
4. Vainikų ir vėliavų nešimas prie kankinių kryžių.
5. Apie 12:45 val. iškilmingas vėliavų įnešimas į Jaunimo Centro salę.
6. Minėjimo uždarymas.
7. Garbės prezidiumo kvietimas.
8. Prof. dr. A. Zubrio paskaita.
9. Vėliavų išnešimas.
10. Pertrauka 10 minučių.
11. Tautinių šokių grupė "Gyvataras", vad. p. Breichmanienės.
12. Hamiltono Aušros Vartų parp. Choras, vad. muz. p. Paulionio, akomponuojant p. M. Kleivaitei ir 13. Programos pranešėja p. S. Martinkutė. Minėjimo užbaigia Tautos Himnas.

Veteranų ir Šaulių V a l d y b o s.

"VASAROS SEZONO"

UŽBAIGIMAS

Kad prisiminus vasaros sezoną išvykų išpučius ir malonumus, mieli p.p.Stasė ir Albinas Baršauskai kviečia sekmadienį, rugsėjo 14 dieną, sezono užbaigimui.

Štai ir saulėta sekmadienio popietė. Saulutė dar stipriai kaitina. O tebežydičių gėlių viliojantis aromatas prašyte prašo pasėdėti lauke, kaip vidurvasarį. Aplinkui tylu, ramu, tik kartis nuo karto tylą perskrodžia žemę drebantis pakylančio lėktuvo ūžimas. Staiga nuskamba telefonas ir pasigirsta uždušęs Stasės balsas: "Ar dar nevažiuojat? Įsakymas-tuoj pat prisistatyt!"

Nors ir sekmadienis, atsiranda neatidėliotinas darbas, o čia dar pakelėj. Kol darbas buvo padarytas, teko atvykti beveik porą valandų pavėlavus -daugiau, nei leidžia lietuviškas punktualumas. Ant laiptų jau seniai trypia Stasė, o už nugaros - Albinas: "O jūs nevidonai, kur jūs buvot? Sentai atšalo steikas, vėl reikės iš naujo šildyti! Manėm, kad kas jau "atsitiko". Albiną siunčiau pažiūrėti ar kas nenuitiko pakeliui - tik ką sugrįžo".

"Darbas pirma, o malonumai paskui", - teisinasi Bronius. Tebeaidint priekaištų tiradai, Albinas vedasi Bronių į virtuvę, o Stasė - mane laiptais žemyną tai parodyti. Vos nužengus kelis laiptelius, žiūriu - o gi pasieniui išsirikia vės gražus būrys paslaptinai bestįpsančių ponių. Tik dabar

suvokiau, kas tai per "sezono uždarymas..." Vos spėjus pasisveikinti, man buvo pasiūlytas iškilmingas minkštas "sostas", matyt po ilgų ir rimtų diskusijų patekęs į tokia poziciją, kad šio grynai moteriško sambūrio "auka", tapusi visų stebėjimo objektu, būtų be priekaištų matoma iš bet kokio nuotolio ir bet kokiame nukreiptame smalsių akučių žvilgsniui, Gi "sosto" dešinėje, kampas prikrautas kruopščiai supakuotų spalvingų dėžių.

Susirinkusiųjų vardu p. Julija Adamonienė taria nuoširdų sveikinimo žodį būsimai mamai. Gausūs linkėjimai būsimam naujagimiui palydimi žalio vyno tostu. Toliau seka sudėtingas ir ilgas triušas-nuplėšti ir išardyti dailių įpakavimą ir visų akivaizdoj atverti paslaptiną dėžių turinį, kurio išpėti toli gražu nebuvo galima. Buvo atvejų, kad ir dovanos paskirtis reikalavo komentarų.

Besidalinant išpučiais, laikas greit prabėgo, juo labiau, kad jis buvo pajvairinamas skaniais tortais su kavute. Ponių pamažu išsiskirstė, o aš likau su gausybe gražių dovanų būsimam naujam piliečiui.

Šita pirmoji maloni staigmena Kanados žemėje, į kurią ikėliau koją vos prieš dvejis su puse metų, man paliko neįsildomą išpučį. Pasijutau didelės, nuoširdžios lietuviškos šeimos nariu, šeimos, kurios idealai ir siektai nėra man svetimi.

Už visa tai reiškiau nuoširdžiai padėką iniciatorėms p.p.

S.Baršauskienėi, J.Adamonienėi, S.Laimikienėi ir mieloms ponioms: V.Keturkieniėi, E.Kličienėi, P.Kuncevičiūnei, V.Meceliūnei, p.Šmitienėi, S.Skučiūnei, L.Rupšienėi, J.Kizerskienei, T.Čipkieniėi, J.Ambrozaitienei, A.Išganaitienei, B.Malaiškienei, M.Murauskienėi ir J.Žukauskienei. G.Vaitiekūnaitė-Bijūnienė

NAUJI PAGERINTI

ir pilnai garantuoti

DOVANŲ PAŽYMĖJIMAI

LIETUVA

NAUJOS KAINOS SU

NUOLAIDA

Vneshposyltorg yra žymiai sumažinęs kainas ir jūsų giminės dar galės gauti daug daugiau prekių už šiuos DOVANŲ PAŽYMĖJIMUS. Todėl dovanų pažymėjimai yra geriausia ir naudingiausia dovana - jie yra geriau už pinigų ir siuntinius.

PRASYKITE MŪSŲ

KATALOGŲ

iš ko tikrai sužinosite dovanų pažymėjimu vertę už jūsų pinigų ir taip pat kokią naudą juos gavus turės jūsų giminės.

Užsakykite dabar. Užsakykite tik per

INTERTRADE

EXPRESS

CORP.

125 E. 23rd Street

New York, N.Y. 10010

LaSalle

AUTOMOBILE INC.

7635, BOUL. LASALLE
LASALLE, QUÉBEC
TEL. 366-7818

- DART
- CORONET
- CHARGER
- DODGE
- CHRYSLER
- CAMION
- DODGE

LAURENT DAIGNEAULT
Président

Jetté & Frère Itée

Plumbing & Heating kontraktorius

- Šildymo ir vandentiekio taisymai ir nauji įrenginiai

- Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimai

- Apkainavimas nemokamas

140 - 2e AVENUE
LASALLE

366-0330

Tony's Photo Studio

1920 FRONTENAC ST. - MONTREAL, P.Q.

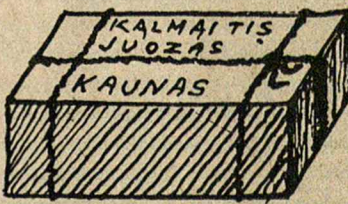
TEL. 525-8271.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVES MAŽAMEČIAMS
IVAIRIOS PROGOS

T. Laurinaitis

A.B.C.

SIUNTINIŲ
AGENTŪRA

3891 St. Lawrence Blvd.

Montreal 18, P.Q.

Tel. V14-9098

DĖMESIO!

ABC kviečia visus klientus agentūron apsilankyti asmeniškai, nes vietoje bus lengviau paaiškinti naujuosius maitos mokesčius. Už maisto siuntinius muitas lieka tas pats.

A.B.C.

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

NAUJOS

TAUPOMOSIOS SĄSKAITOS IŠ

6.5%

Mėnesinis palūkanų skaičiavimas ir prirašymas, laisvas pinigų išėmimas, bet be čekių rašymo privilegijos.

D. L. K. VYTAUTO KLUBO

PAŠALPINĖS DRAUGIJOS METINĖ

VAKARIENĖ

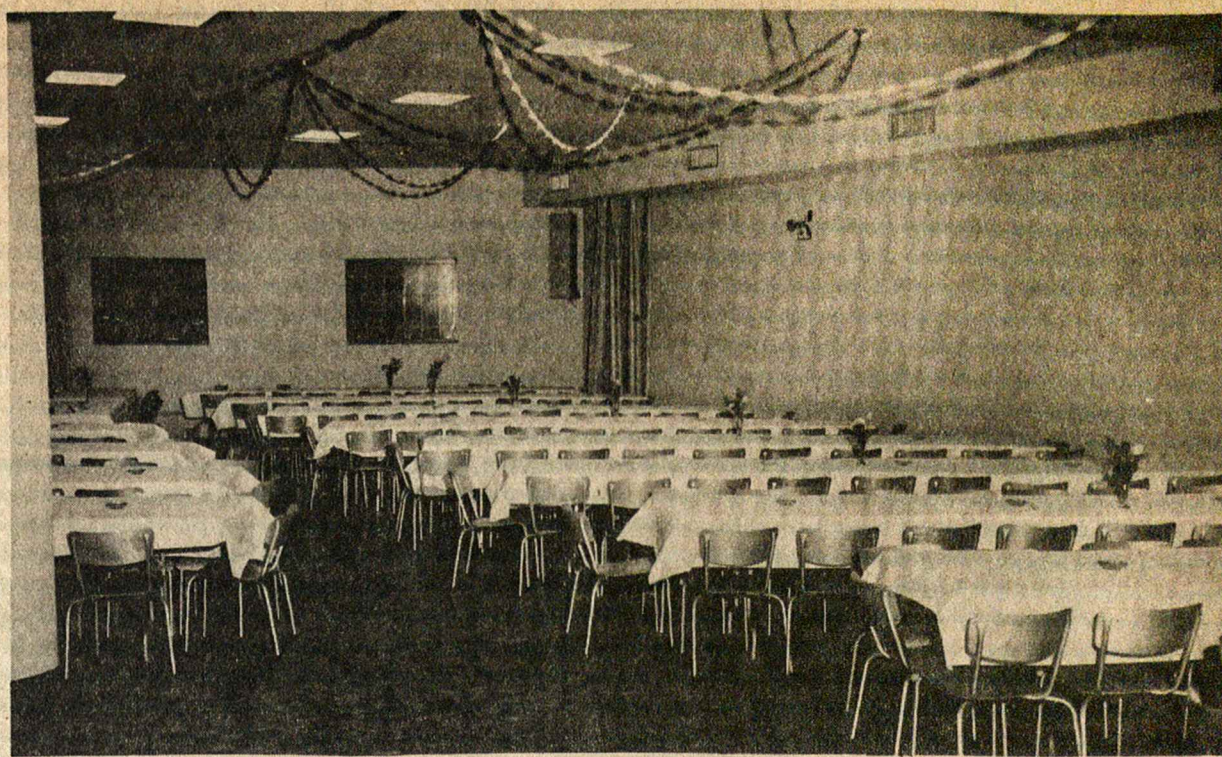
Š. m. lapkričio mėn. 15 d., šeštadienį, 7:30 val. vakaro, didžiojoje klubo salėje 2161 St. Catherine Street E. Montreal, P.Q.

BUS ŠILTA VAKARIENĖ SU GERIMAIS,
MUZIKA IR SOKIAIS

Jūsų skaitlingas atsilankymas bus parama pašalpinės draugijos sergantiems.
Be to, prašome padovanoti vakarienės loterijai fantų.

Bilietai jau platinami ir bus gaunami prie įėjimo, kurių
kaina \$3.50 ir jaunimui \$2.00.

Pašalpinė Draugija.

Lapkričio mėn. 22 d., šeštadienį 7 val. vak. Aušros Vartų salėje rengiamas

LIETUVOS KARIUOMENĖS ŠVENTĖS MINĖJIMAS

Programoje: a. IŠKILMINGAS MINĖJIMO AKTAS: St. Jokūbaičio paskaita ir kt.
b. MENINĖ DALIS: Atlieka solistai A. Paškevičienė ir A. Keblys ir deklamuotojai P. Tekutienė ir J. Zavys.
c. BUFETAS SU UŽKANDŽIAIS, MUZIKA IR LOTERIJA.

ĮEJIMAS: \$1.00 auka.

Sekmadienį, lapkričio mėn. 23 d. 11 val. Aušros Vartų bažnyčioje iškilmingos minėjimo pamaldos. Maloniai kviečiame visus atsilankyti.

L.K. Šventės minėjimui ruošti
Komitetas.

KANDIDATŲ APYLINKĖS VALDYBON VAJUS

Šis vaju pradėtas jau prieš 6 savaites vyksta gana lėtai, nes dauguma, pas kuriuos buvo kreiptasi asmeniškai, dėl vienokių ar kitokių aplinkybių, nebenori sutikti. Todėl šiuo atveju, mes kreipiamės į visus Montrealio apylinkės lietuvius prašydami talkos, kuri yra labai paprasta: kurie galite arba žinote norinčius ir

Sutikimus.

Aš žemiau pasirašęs
gimęs m. mėn. d.
užsiėmimas sutinku kandidatuoti į KLB
Montrealio apylinkės seimelį.

Parašas
Montreal, 1969 m. mėn. d.

D. L. K. VYTAUTO KLUBO PAŠALPINĖS D-JOS NARIAMS

Š. m. lapkričio mėn. 15 d. mūsų d-ja rengia savo metinę vakarienę. Šios vakarienės tikslas atkreipti narių dėmesį į savo savitarpinės pagalbos draugiją.

Per 60 su viršum metų d-jos gyvenimo daug, daug yra padėjusi savo nariams nelaimės atveju: išmokėtos didelės pinigų sumos pašalpoms ir pomirtinėms. Ypačingai pasakutiniai metai. Kai nariai amžiumi pasidarė vyresni, tai daugiau susirgimų, o ypač mirimų, nes mirus laidojimas išmokamas atatinamos sumos, vadinamos pomirtinėmis.

Todėl draugija turi ieškoti naujų kelių savo finansų sutvarkymui ir tai yra visų pareiga.

Šiuo kartu valdybos kviečiame visi kaip vienas dalyvaukime savo d-jos metiniame rengime ir tai nors šiuo būdu paremsime d-ją. Prisiminkime visi, kad d-ja kaip ankščiau yra pagelbėjusi taip ir ateityje didžiosios nelaimės atveju pagelbės nariams.

Pašalpinės D-jos sergantieji nariai:

1. Trumpa Julius
2. Kizerskis Petras
3. Mikalauskienė Veronika
4. Tubis Jonas

galinčius dirbti bendruomenė, prašome užpildyti žemiau dėdamą anketą ir kuo greičiau ją pristatyti rinkimų komisijai sekančiu adresu: A. Jonelis, 1260 Allard St., Verdun 204, arba apylinkės valdybai: P. Klezas 348 - 1st Ave., LaSalle. Prašome šiam reikalui atkreipti rimtą dėmesį, kadangi čia yra mūsų visų svarbus reikalas.

KLB Montrealio A-kės V-ba

11. Maskoliūnas Jonas
12. Martinėnas Kazys
13. Bendžiuvienė Marijona
14. Juškevičius/Miller/J.
15. Juškienė Alice
16. Jokubka Petras turėjęs darbovietėje nelaimę ir šiuo metu nedirba, bet nuo klubo pašalpos savanoriškai atsiskė.
17. Mirė senas d-jos narys įstojęs į klubą 1913 metais - Vincas Tamošaitis 93 metų amžiaus.

● Klubo šerėninkų susirinkimas šaukiamas lapkr. mėn. 23 d. 2 val. p.p., kuriame bus išstatomi kandidatai sekančių metų valdybai.

Vice-pirm. G. Almauskas

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJA

Lapkričio mėn. 2 d., parapijos svetainėje, Šv. Onos D-jos narės, po 11 val. mišių su ruošė pietus. Atsilankė nemažai svečių. Visi buvo pavaišinti skaniais valgiais ir raudonu vynu.

nu vynu.

D-jos pirmininkė M. Gručkienė gražiais žodžiais dėkojo visiems už atsilankymą. P. Marija Arlauskaitė perskaitė laiškutį gautą iš d-jos narės A. Juškienės, kuri randasi Royal Edward ligoninėje. Pietuose dalyvavo Tėvas Rafaelis Šakalys, kuris tuo metu pavadavo į Torontą išvykusį kleboną.

Vėliau Parapijos Tarybos Pirmininkas p. Alfonsas Ruzgaitis užkvietė visus pietų dalyvius į N. Metų sutikimą, kuris įvyks parapijos svetainėje gruodžio 31 d. 9 v.v.

● Lapkričio 3 d. - Vėlinės ir ta proga 8 val. vak. buvo atlaikytos mišios. Jau prieš porą savaitių, visi parapijiečiai buvo kviečiami kuo skaitlingiausiai dalyvauti pamaldose. Labai gaila, nes bažnyčia buvo

apytuštė. Gal pasiteisinsime, jog oras nebuvo palankus - lynojo.

● Užpereitas sekmadienis buvo pirmasis mėnesio sekmadienis, tad ir rinkliava buvo žymiai didesnė, kaip paprastai. Berods virš \$200. Suvalkietis

VILKIUKŲ DĖMESIUI

Sekanti vilkiukų sueiga įvyks ateinantį šeštadienį lapkričio 15 d. tuoj pat po šeštadieninės mokyklos pamokų, mokyklos patalpose. Visi vilkiukai dalyvauja uniformuoti. Ta pačia proga bus priimami ir nauji nariai į vilkiukų ir į skautų draugoves.

● Ona Januškienė iš Long Island atvažiavo į Rasimavičiūtės vestuves ir dabar svečiuojasi pas gimines p.p. Januškus.

● Petronėlė Milerienė su marčia - adv. Milerio žmona Lorain, išvažiavo į Barbados.
● P.V. Vizgantienė - Likienė gyvenanti Floridoje dabar lankosi Montrealyje pas sūnų Liuką.

● M. Mackevičius, J. Stulginskienės tėvelis, sveikatai sunegalavus yra Rosemounte ligoninėje.

MONTREALIO LIET. ŽVEJOTOJŲ MEDŽIOTOJŲ KLUBO "NIDA", metinio sezono uždarymo balius - vakarienę rengia lapkričio mėn. 29 d. Vytauto klube. Baliaus metu bus įteikiamos sezoninės premijos - taurės.

Programoje bus progą pamatyti vieno veiksmo komediją "PUPULIS ir KUKULIS", parašytą ir režisuojamą J. Šiaučulio.

Bilietai bus platinami, kurių neatsakykite išigyti iš anksto. Klubo nariai, galintieji paaugoti loterijai fantų, galės jas pristatyti vakaro metu parengime arba skambinkite 767-4530.

"NIDA" klubo valdyba.

Šiu metų rudens laimikis - du elniai (moose), kuriuos parsivežė dail. R. Bukauskas po sėkmingos medžioklės. Dešinėje, iš praejusios vasaros: Linas Bukauskas su tolimos Kanados šiaurės lydeka.

APSIDRAUSKI!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.
GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
3907 A Rosemont Blvd.

TEL: Off.: 722-3545; Res. 256-5355
S-tos "Lite" nr. 752D

P. ADAMONIS

Chartered Insurance Broker
Su teise dirbti Quebec'o ir Ontario
PROVINCIJOSE

Sekr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

DR. A. S. POPIERAITIS

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c)
CHIRURGINĖ PRAKTIKA KREIPTIS TEL. 931-3275.
SEAFORTH MEDICAL BUILDING
3550 Cote Des Neiges Rd., Suite 720.

Dr. E. ANDRUKAITIS

832 St. Joseph Blvd. E.
(kompius St. André).
TEL. 522-7236.

Dr. J. MALIŠKA

Dantų gydytojas

1440 St. Catherine Street W.
Room 600
Tel: 866-8235, namu 488-8528.

DR. A. O. JAUGELIENĖ

Dantų gydytoja

1410 Guy St. pirmas aukštas
11-12 kambarys.
Tel. 932-6662; namu 737-9681.

Dr. V. GIRIUNIENĖ

Dantų gydytoja

5330 L'Assomption Blvd.
Tel. 255-3535.

ADVOKATAS

Suite 205

J.P. Miller, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame St. E.
Tel. 866-2063; 866-2064.

NOTARAS

Sun Life Building
Suite 2001
Tel. 866-1359

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

6396 Bannantyne Verdun, Montreal

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeliuoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

Tel. 767-6183.

ADRESAS: 1465 De Seve Street
Montreal 205, Que.
TEL. 766-5827.

MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

MOKA UŽ:

EINAMASIAS S-tas 5.0%
ŠĖRUS (numatyta) 5.5%
TAUPOMASIAS S-tas 6.5%
TERM.IND. 1 metams 7.25%
TERM.IND. 2 " 7.75%
TERM.IND. 3 " 7.75%

Nemokamas gyvybės draudimas iki \$2,000 šerų sumos.

DUODA PASKOLAS:

ASMENINES iš 9%
NEKILN. TURTO iš 9%
Išskaitant gyvybės apdraudą iki \$10,000.

JAU IŠDUOTOS PASKOLOS iki termino lieka senomis palūkanomis (pradedant 6.5%).

KASOS VALANDOS: 1465 De Seve St., sekmadieniais nuo 10:30 iki 12:30 val. Darbo dienomis - nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskyrus šeštadienius. Vakarai - trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545. Diena - penktadieniais nuo 1 iki 6 val. Vakarai - pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

Sekmadieniais nedirbama vasara nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd. DRAUDIMO AGENTŪRA 727-3120

6695 - 35th Avenue, Montreal, 409.

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B. 727-3120.
Arvydas RUDZEVIČIUS, A.I.B. NAMU: 271-5758.

KOMERCINIO, PRIVATAUSTURTO, AUTOMOBILIŲ, ATSAKOMYBĖS, GYVYBĖS DRAUDIMAS

Keating FORD Sales Limited

TEL. 769-8831

4475 BANNANTYNE AVE.,
VERDUN, QUE.

USED CARS
1 year guarantee

Kreipkitės į
LEO GURECKAS
Sales Manager's Assistant
Keating Ford lietuvių atstovas
769-8831.
Tel: namu 366-2548

